

# KARANCSKESZI SZÁZSZORSZÉP ÓVODA

## Százsorszép Helyi Pedagógiai Programja



**Karancskeszi, 2022.**

## **Tartalomjegyzék**

1.	Helyzetelemzés .....	6
1.1	Bevezetés .....	6
1.2.	Az intézmény bemutatása .....	7
1.3.	Személyi feltételek .....	9
1.4.	Tárgyi feltételek.....	10
2.	A program pedagógiai-pszichológiai koncepciója .....	11
2.1.	Óvodánk pedagógiai arculata.....	11
2.2.	Gyermekkép.....	12
2.3.	Óvodakép.....	13
3.	Az óvodai nevelés alapelvei, feladatai .....	15
3.1.	Pedagógiai alapelveink .....	15
3.2.	Az óvodai nevelés általános feladatai.....	16
3.2.1.	Az egészséges életmód alakítása .....	16
3.2.1.1.	A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése .....	16
3.2.1.2.	A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása .....	19
3.2.1.3.	A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása .....	20
3.2.1.4.	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére .....	20
3.2.2.	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés .....	21
3.2.2.1.	Az érzelmi nevelés .....	21
3.2.2.2.	Az erkölcsi nevelés .....	23
3.2.2.3.	A közösségi nevelés feladatai .....	24
3.2.2.4.	A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:.....	24
3.2.3.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés .....	25
3.2.3.1.	Az anyanyelvi nevelés.....	25
3.2.3.2.	Az értelmi nevelés.....	26
3.2.3.3.	A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére.....	27
3.3.	Az óvodai nevelés speciális feladatai .....	28
3.3.1.	Gyermekvédelem.....	28
3.3.2.	A Halmazottan Hátrányos Helyzetű gyermekek .....	29
3.3.3.	Nemzetiségi (roma/kisebbségi) feladataink .....	30
3.3.4.	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése .....	31
3.3.4.1.	A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése .....	31

3.3.4.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelése .....	33.
3.3.4.3. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdsre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása.....	34.
3.3.4.4 Kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése .....	34
3.3.4.4 1-es típusú diabetezzel élő gyermek ellátásának speciális eljárásrendje.....	36
3.3.5. A logopédiai ellátás biztosítása .....	37
4. Az óvodai élet megszervezése .....	37
4.1. A napirend kialakításának elvei .....	38
4.2. A hetirend kialakításának elvei .....	38
4.3. A program megvalósítását szolgáló személyi feltételek.....	39
4.4. A program megvalósulását szolgáló tárgyi feltételek.....	40
4.5. Az óvoda kapcsolatai.....	41
4.5.1. Az óvoda és a család.....	41
4.5.2. Az óvoda és az iskola.....	43
4.5.3. Az óvoda és a fenntartó.....	44
4.5.4. Az óvoda és az egészségügyi ellátó rendszer .....	44
4.5.5. Az óvoda és a Pedagógiai-szakmai Szolgáltató .....	44
4.5.6. Az óvoda és a Pedagógiai-szakszolgálati intézmény.....	44
4.5.7. Az óvoda és a Gyermekjóléti Szolgálat .....	45
4.5.8. Az óvoda és más óvodák.....	45
4.5.9. Az óvoda és a civil szervezetek, művelődési ház .....	45
4.5.10. Az óvoda és a nemzetiségi (roma) önkormányzat .....	45
5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.....	46
5.1. Játék.....	46
5.2. Munka jellegű tevékenységek.....	51
5.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	54
5.4. Műveltségi területek .....	56
5.4.1. A külső világ tevékeny megismerése.....	56
5.4.2. Matematikai nevelés .....	60
5.4.3. Mozgás.....	61
5.4.4. Művészeti nevelés.....	64
5.4.5. Verselés, mesélés.....	65
5.4.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	68
5.4.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka .....	71

6.	Ünnepek, hagyományok .....	75
6.1	Jeles napjaink, ünnepeink .....	76
6.2.	Alkalmhoz kapcsolódó kiemelkedő napok .....	78
7.	Az ellenőrzés-értékelés rendszere .....	78
7.1	Az óvoda dokumentumai:.....	79
7.2.	Kötelezően használt nyomtatványok:.....	79
7.3.	A pedagógiai munka ellenőrzése és értékelése .....	80
7.4.	Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése .....	82
7.5	A gyermekek fejlődésének nyomon követése.....	83
8.	Érvényességi rendelkezések .....	84
9.	Legitimációs záradék.....	85
10.	Törvények, felhasznált szakirodalom .....	86

## **Az óvoda adatai**

**Az óvoda hivatalos elnevezése:**

Karancskeszi Százszorszép Óvoda

**Az óvoda székhelyének címe, telefonszáma:**

3183 Karancskeszi, Orgona út 29.

Tel: (32) 450-402

E-mail: k.kesziovoda@citromail.hu

**Az óvoda OM azonosítója: 202942**

**Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:**

Karancskeszi Község Önkormányzata

3183 Karancskeszi, Fő út 49.

Tel.: (32) 530-030

Fax: (32) 530-030

E-mail: karancskeszi@karancskeszi.hu

**Az óvoda alapító okiratának száma, kelte:** kkeszi/1069-2/2022.

**Az óvoda vezetője, a program benyújtója:** Nádasdiné Koholák Beáta  
Karancskeszi, 2022.09.01.

Nádasdiné Koholák Beáta  
Óvodavezető

# Küldetésnyilatkozat

Óvodánkban szép, barátságos környezetben, családi légkörben neveljük a gyermekeket.

Minden kisgyermeket szeretettel fogadunk. Nálunk a legfőbb érték a gyermek. Arra törekszünk, hogy a gyermekek szeretettel és érdeklődéssel forduljanak egymás és a környezetük felé.

Óvodai nevelésünk legfontosabb, leghatékonyabb eszköze a játék. A csoportszobákban és az udvaron sokszínű tevékenységet biztosítunk a gyermekek számára az egészséges, harmonikus fejlődéshez.

Nevelési programunk figyelembe veszi a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait. A ránk bízott gyermekek nevelését elhivatottsággal, megfelelő szakképzettséggel végezzük, a partnerekkel együttműködve, számítva a szülők aktív részvételére.

Azt szeretnénk elérni, hogy gyermekeink óvodás éveit derűs, örömteli, boldog gyermekkor jellemezze, melynek végén váljanak alkalmassá az iskolai élet megkezdésére!

Mottó: „*Kisgyermekem csak nézzél szerteszét,*

*éretted van itt minden, ami szép*”. (Várnai Zseni)

Szászsorszép óvoda közössége

## 1. Helyzetelemzés

### 1.1 Bevezetés

A Karancskeszi Szászsorszép Óvoda Helyi Pedagógiai Programját a Karancskeszi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete által elfogadott Alapító Okiratban foglaltak figyelembevételével készítettük. Programunk készítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe vettük a Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelveit, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit és az alternatív pedagógiai programokat is felhasználtuk segédanyagként.

Az óvoda hároméves kortól a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény (de felvehető az a gyermek is, aki a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, ha minden törvényben előírt egyéb feltétel lehetővé teszi).

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában

foglaló foglalkozások keretében folyik, oly módon, hogy a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik.

*„A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.” ( ONOAP )*

Pedagógiai munkánkban elsődlegesen érvényesítjük a gyermekközpontú szemléletet és az egyén önmagához viszonyított fejlesztését.

Helyi viszonyaink, körülményeink, aktuális helyzetünk figyelembevételével folyamatosan figyelmet fordítunk a pedagógiai munka feltételrendszerének minőségi fejlesztésére.

Valljuk, hogy minden kisgyermeknek joga van az óvodai nevelés keretei között az őt megillető szeretetteljes gondoskodásra, jogainak tiszteletben tartására, ezért különös figyelmet fordítunk a nemzetiségi (roma / cigány) kisebbség gyermekek, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésére és a tehetséges gyermekek fejlesztésére. Törekszünk a folyamatos partneri kapcsolatok erősítésére.

A minőségi munka alapja a magasan képzett óvodapedagógus, ezért tudatosan tervezzük a pedagógusok ön-és továbbképzését.

Az óvodai nevelő-oktató munkához nélkülözhetetlenek a szakképzett pedagógiai munkát segítő alkalmazottak, ezért az óvoda keretein belül folyamatosan bővítjük ismereteiket.

## **1.2. Az intézmény bemutatása**

A Karancskeszzi Százszorszép óvoda a Karancs-völgyében, Karancskesziben található. Az épület a 70-es években, 50 férőhelyes óvodának épült. Azóta több változás, fejlesztés történt az épületen. A 80-as években beépítésre került a bejárati oldalon az egyik beugró és pár évig 3 csoporttal, majd a gyermek létszám csökkenése miatt, 2 részben osztott csoport működött az óvodában és a beépítésre került szoba tornaszobaként funkcionál. 2020. évben befejeződtek a teljes körű felújítási munkálatok, ahol egy új csoportszoba, tornaszoba mellet egy komplett főzőkonyha is kialakításra került.

Az óvoda jól megközelíthető, csendes környezetben található. Csoportszobáink megfelelő szinterei a gyermekek játékanak, változatos tevékenységeinek. A belső terek harmóniájának fokozása érdekében, bútorainkat az elnyert pályázatok segítségével színesebbre, vidámabbra cseréltük. A tágas csoportszobák, a minden igényt kielégítő játszó udvar biztosítják a gyermekek számára a nyugodt játék lehetőséget. Az udvaron a

gyermek mozgásos tevékenységéhez rendelkezésre áll többféle hinta, mászóka, csúszda, babaház, homokozó, valamint szabad terület a futó és fogó játékokhoz. A Magyar falu programnak köszönhetően 2022-ben 5 darab játékkal bővült az udvari játékok száma. A nyári melegben a fák biztosítják a hűsítő árnyékot.

Az elmúlt években az fejlesztéseknek és a gyermek létszám emelkedésének köszönhetően 2022.szeptember 1-jtől újból megnyithattuk a harmadik csoportot.

Személyi feltételeink adottak. A 5 óvodapedagógus és egy pedagógiai asszisztens munkáját 3 szakképzett dajka segíti. Az óvoda saját főzőkonyhával rendelkezik. Ez nagy segítséget jelent a gyermekek egészséges táplálkozásának biztosításában.

Az óvoda tárgyi felszereltsége jó. Nevelőtestületünk aktívan részt vállal a hatékonyabb nevelőmunka tárgyi feltételeinek javításában is. Számos pályázat eredményeként gyarapítottuk a mozgásfejlesztéshez szükséges tornaeszközöket, fejlesztő játékokat és az Önkormányzat is biztosítja a biztonságos működés feltételeit.

A községben az infrastrukturális ellátottság jó, azonban nagy a munkanélküliség, mely továbbra is növekedő tendenciát mutat. Emiatt Karancskeszi a hátrányos helyzetű települések közé van besorolva.

A családok többsége a létminimumon él, napi anyagi gondokkal, nehézségekkel küzd. Folyamatosan emelkedik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, valamint a nemzetiségi (roma) kisebbséghez tartozó gyermekek aránya.

A családok egy részénél a szociális helyzet romlásával, a nevelési kultúrában is hiányosságok mutatkoznak. A hozzánk érkező gyermekek eltérő neveltségi és fejlettségi szinttel kerülnek be az óvodába. A gyermekek nevelése-oktatása sok egyéni törődést és differenciált foglalkoztatást igényel.

Az óvodára hárul az a feladat, hogy a hiányosságokat, hátrányokat kompenzálja és derűs, szeretetteljes, családi légkörben, inger gazdag környezetben, játékos ismeretszerzést biztosítson, melyben lehetősége van a gyermekeknek fejlettségüknek és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlődni. Ebben a kölcsönös folyamatban, amiben a gyermekek és a pedagógusok közösen vesznek részt, megvalósulhat az esélyteremtés. Feladatunk tehát, hogy ideális feltételeket biztosítva fogadjuk a gyermekeket és az intézményben dolgozó alkalmazottak szakmaiságuk és gyermekszeretetük legjavát adva gondoskodjanak az óvodába járó gyermekek ellátásáról, fejlesztő, biztonságot nyújtó környezetéről.



### 1.3. Személyi feltételek

Intézményünk személyi ellátottsága a nemzeti köznevelési törvényben előírtaknak megfelel. 6 fő óvodapedagógus – ebből 1 fő szakvizsgázott vezető óvodapedagógus, 1 fő pedagógiai asszisztens és csoportonként 1-1 dajka, összesen 3 fő.

Az óvodapedagógusok szakmailag felkészültek, nevelőmunkájukra, a gondos, lelkiismeretes munkavégzés jellemző. Folyamatosan részt vesznek a szervezett továbbképzéseken, tanfolyamokon, a pedagógiai munka korszerűsítése érdekében.

Az óvodapedagógusok munkáját az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak közvetlen segítik.

Aktívan részt vesznek a gondozási teendők végzésében, az óvodapedagógussal összhangban a nevelési feladatok megoldásában. Ismerik az óvodai nevelés fő céljait, feladatait, a gyermekek szükségleteit. Mindezzel és nagyfokú gyermekszeretettel segítik az óvodai nevelés eredményességét, törekszenek ismereteik bővítésére.

Az óvoda teljes nyitva tartása idejében óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel. Heti rendszerességgel logopédus szakember és igény szerint más fejlesztő szakember segíti munkánkat.

Az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájukkal és példamutató magatartásukkal járulnak hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodába lépő és tartózkodó személyek alapvető kötelessége a példamutatás, a szabályok betartása és biztonságot nem veszélyeztető magatartása.

### 1.4. Tárgyi feltételek

*„A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.”* (ONOAP)

Ennek szellemében gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, esztétikus óvodai környezet megteremtéséről, a testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítását szolgáló feltételrendszerről, közösségben végezhető sokszínű, gazdag tevékenységrendszerről, a kisgyermek egészséges fejlődését biztosító személyi és tárgyi miliőről.

Célunk, hogy az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését, oly módon alakítsuk, hogy szolgálja:

- a gyermekek biztonságát, kényelmét,
- megfeleljen testméreteiknek,

- biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését,
- tegye lehetővé mozgás- és játékgényük kielégítését,
- a gyermekeket, harmóniát tükröző színekkel, formákkal vegyük körül.

Fontos, hogy az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg biztosítson megfelelő környezetet a dolgozók számára is.

Az óvoda épülete rendszeresen karbantartott, állaga megfelelő.

Az elmúlt évek alatt történt beruházások, felújítások eredménye, hogy az óvoda épülete egyre modernebb, esztétikusabb, környezete egyre szebb és rendezettebb. Az óvoda udvara zárt, elkerített.

Óvodánk udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Az óvodásaink sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban.

Talajfelülete füves, a játékok alatt homokos. Parkos, virágos, játszó- és sporttevékenységre alkalmas területtel egyaránt rendelkezünk.

Az udvaron árnyékos és napos rész egyaránt található. A homokozó nyáridőben történő árnyékolása megoldott. A gyermekek szabad mozgását, játékát, edzését különböző fából készült udvari játékok biztosítják.

Az óvoda az orvosi rendelő és az egészségház mellett a főút közelében található. Az óvoda épületében működik az Önkormányzata által fenntartott főzőkonyha is.

Az óvodaépület helyiségei:

- 3 csoportszoba
- 3 gyermeköltöző
- 3 gyermekmosdó

Egyéb helyiségek:

- 1 tornaszoba
- 1 szertár
- 1 nevelői szoba
- 1 vezetői iroda
- 2 felnőtt WC, mosdó
- 1 fejlesztő szoba
- 1 akadálymentes WC, mosdó

A csoportszobák egyaránt színterei a szabad játéknak, a spontán és tervezett ismeretszerzési tevékenységeknek, pihenésnek, ünnepélyeknek. A csoportszobák

világosak, berendezésük célszerű, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő. A dekoráció ízléses, esztétikus, a díszítésekben a természetes anyagok dominálnak. A bútorzat, illetve egyéb eszközök, sokféle, jó minőségű játék, a gyermeklétszámnak és a kötelező eszköz, és felszerelések jegyzékének megfelelően állnak az óvodások rendelkezésére. A játékeszközöket, az elhasználódást figyelembe véve folyamatosan jó minőségű, tartós fejlesztő játékokkal pótoljuk Tisztálkodási eszközök, evőeszközök, gyermekágyneműk a létszámnak megfelelő mennyiségben biztosítottak. Az egészséges tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás. Ennek tárgyi és személyi feltételei adottak.

A tanuláshoz, ismeretszerzéshez szükséges fejlesztő eszközeink biztosítottak, gyermekkönyvekkel való ellátottságunk jó.

A külső világ megismeréséhez szükséges eszköztárunk változatos, de még bővíteni szeretnénk. A mozgásfejlesztéshez szükséges eszköztárunk sokat gazdagodott, az énekzenei neveléshez a feltételeink adottak, de a gyermektánchoz még bővíteni szükséges a meglévő készletünket. Évek óta arra törekszünk, hogy a rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, kézimunkához tartós, jó minőségi eszközöket vásároljunk, mert ezekkel van lehetőség a kreatív alkotásra, önkifejezésre. A verselés, mesélés hozzájárul a gyermekek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A bábozáshoz, a dramatizáláshoz szükséges kellékeket folyamatosan bővítjük.

Az elmúlt éveket tekintve rengeteget fejlődött, gazdagodott a tárgyi feltételrendszer, köszönhető ez a pályázati lehetőségek kihasználásának valamint a fenntartó önkormányzat és a szülők támogatásának.

A jelenleg meglévő tárgyi eszközökkel az óvodai nevelési programunk megvalósítható

## **2. A program pedagógiai-pszichológiai koncepciója**

### **2.1. Óvodánk pedagógiai arculata**

Helyi Pedagógiai Programunk az Óvodai nevelés országos alapprogram szellemében készült, maximálisan figyelembe véve a nemzeti köznevelési törvény rendelkezéseit. A nevelőtestület törekszik a programban felsoroltak megvalósítására, folyamatosan felülértékelve az eredményeket.

*„ Az óvodába a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.”* (ONOAP)

Az évek során közösen alakítottuk ki pozitív nevelői szemléletünket, melyben a gyermeki jogok, a gyermeki személyiség tisztelete, megbecsülése elsődleges. A családdal közösen elősegítjük a gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességének kibontakoztatását, derűs, egészséges, szeretetteljes, érzelmi biztonságot adó, a különbözőségeket elfogadó légkörben. A gyermek személyiségét teljes bizalom övezi.

Nevelésünk kereteit a gyermek természetes megnyilvánulásai a mozgás és a játék adja. Ezekből kiindulva gondoskodunk a változatos élményszerzésről, a sokszínű tevékenységről - kultúraátadásról.

Pedagógiai szemléletünk, hogy gyermekeink sok szép élménnyel gazdagodva, szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad alkotó légkörben éljék óvodás éveiket.

Elsődlegesnek tartjuk:

- a gyermek szabad játékának tiszteletben tartását, a játéktevékenység feltételeinek maximális biztosítását, mert ez a kisgyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze,
- a gyermekek egyéni képességének differenciált kibontakoztatását, fejlesztését,
- a közösségben végezhető munkajellegű tevékenységek sokszínű a gyermek életkorának és az egyén fejlettségének megfelelő változatos tevékenységek gazdag lehetőségének biztosítását,
- az egészséges életmód, életvitel szokásrendszerének alakítását, a gyermek testi és mozgásfejlődésének elősegítését
- az erkölcsi, közösségi nevelés szempontjából kiemelten fontosnak tartjuk a pozitív emberi magatartásformák, erkölcsi, akarati tulajdonságok alakítását (figyelembe véve az óvodapedagógus modell szerepének jelentőségét).

## **2.2. Gyermekkép**

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját figyelembe véve abból indultunk ki, hogy a gyermek fejlődő személyiség. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Arra törekszünk, hogy:

- a gyermek legyen egészségesen fejlett, akinél kialakultak az egészséges életmódhoz kapcsolódó szokások, szabályok

- fizikailag és pszichikailag edzett és kiegyensúlyozott legyen
- forduljon bizalommal az őt körülvevő felnőttekhez
- legyen derűs, vidám
- érdeklődően vegyen részt az óvodai tevékenységekben és a megszerzett ismereteket, legyen képes alkalmazni
- képes legyen környezetével kommunikálni, az életkorának megfelelően gondolatait közölni
- képes legyen a közösségi élet szabályait elfogadni, legyen udvarias, őszinte, nyitott
- erkölcsi értékük formálódjon, ismerjék fel a jót és a rosszat, képes legyen a kisebbet, gyengébbet segíteni
- tudjon eligazodni az őt körülvevő világban
- kötődjön a természeti környezetéhez, szülőföldjéhez
- óvja és védje környezetét
- ismerje fel a szépet és maga is legyen képes az önmegvalósításra
- meglévő hátrányai csökkenjenek

Az óvoda nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának.

Azt szeretnénk elérni, hogy gyermekeink óvodás éveit derűs, örömteli, boldog gyermekkor jellemezze!

## 2.3. Óvodakép

*„Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.”*

(Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja)

Az óvoda funkciói óvó – védő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő.

Az óvodai nevelés célja, az óvodába járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődése, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, a hátrányok csökkentése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Programunk nevelési célja: komplex élmények biztosításával erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekek és az őket körülvevő természeti és társadalmi környezet között, környezettudatos magatartás megalapozása. Nevelési célunk, hogy környezeti adottságaink

felhasználásával egészséges, edzett, mozgásában fejlett, jó teherbíró, a természeti környezetével harmóniában élő, azt ismerő, elfogadó és védő, jól kommunikáló, az őt körülvevő környezetben gazdag tapasztalattal rendelkező, barátságos, a társaihoz és a felnőttekhez kedves, figyelmes, környezetét óvó, ezért tenni akaró gyermeki személyiséget alakítsunk. A nemzetiségi (roma/cigány) kisebbséghez tartozó gyermekeknek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, kultúrájának megismerését versekkel, dalokkal, mondókákkal magyar nyelven. Az inkluzív és integrációs pedagógiai elveket követve minden gyermek részére biztosítjuk a z azonos esély és jogok gyakorlását, illetve a lehetőségekhez való hozzáférést, tehát az esélyegyenlőséget.

Az óvodás korosztály nevelésében nagyon fontos a pedagógusok és a nevelőmunkát segítő felnőttek személyisége, személyes példaadása. Óvodapedagógusaink jól képzettek, nyitottak a módszertani, pedagógiai újdonságokra.

Óvodánk szorosan együttműködik a partnerekkel a céljaink elérése érdekében.

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeket:

- ahol a gyermek, a szülő és az óvodai dolgozók egyaránt biztonságban érzik magukat
- ahol szorosan együttműködés folyik a különböző partnerekkel, más-más nevelési színterekkel (család, iskola stb.)
- ahol az érzelmi biztonságot nyújtó esztétikus, derűs és szeretetteljes légkör megteremtésével az egyén tiszteletben tartása mellett a társas viselkedés megtapasztalásával a gyermekek szocializációját kívánjuk segíteni
- ahol a gyermeket körülvevő környezet változatos tevékenységre, a mással nem helyettesíthető játékokra, játékos ismeretszerzésre motivál
- ahol arra szeretnénk ösztönözni a gyermekeket, hogy megismerjék a természeti-társadalmi környezetüket, óvják-védjék azt és ők is tegyenek környezetük szebbé tételéért
- ahol a gyermekek fontosnak tartják a természeti-társadalmi, ember által létrehozott értékek megvédését, hazájuk szeretetét
- ahol elsajátíthatják az értékorientált közösségi normákat, szabályokat, kialakul a nemzeti identitástudatuk, megismerik a keresztény kulturális értékeket, ezáltal alkalmassá válnak a társadalomba való beilleszkedésre.

## 3. Az óvodai nevelés alapelvei, feladatai

### 3.1. Pedagógiai alapelveink

- A gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, a gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása, megerősítése, mely a szereteten, bizalmon és megbecsülésen alapul.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó szemléletet tükröző, ennek megfelelően törekszünk a gyermek személyiségének differenciált fejlesztésével képességeinek kibontakoztatására, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra, és az esélyegyenlőség elvének biztosítására.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga, melyet óvodánk sajátos eszközeivel kiegészít. A családi és óvodai nevelés összehangolása érdekében partnerközpontú együttműködésre, nyitottságra törekszünk. A családdal való együttműködés során tudatosan tervezzük és szervezzük azokat a fórumokat, amelyek biztosítják a lehetőséget a szülők számára az óvodai nevelési rendszer megismerését, gyermekük fejlődésének nyomon követését.
- A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Az óvodás életkorban a gyermek alapvető tevékenysége, létformája a szabad játék, ezért óvodai nevelésünkben is ez az alapvető tevékenységforma.
- A természeti-, és tárgyi környezet megismerése, környezettudatos magatartás megalapozása, a gyermeket körülvevő felnőttek példáján keresztül.
- Különbözőség elfogadása, befogadó attitűd.
- Olyan környezet biztosítása, mely igazodik a gyermekek szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, érzelmi biztonságot nyújt.
- Minden gyermek különböző, és minden gyermeknek joga, hogy sajátos szükségleteihez, igényeihez, képességi szintjéhez, a maga üteméhez illeszkedő pedagógiai eljárások segítségével fejlődhessen, a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben.  
A gyermekeknél maximálisan érvényesítjük az egyéni bánásmód elvét, ahol a gyermek nehézségeinek, problémáinak figyelembevétele mellett differenciáltan foglalkozunk velük.
- Minden gyermek számára biztosítani kell az óvodai neveléshez való egyenlő hozzáférést.

- Valódi tudás az, amit a gyermek maga fedez fel, és önkéntes cselekvésen keresztül tapasztal meg.
- Az óvodában komplex nevelés folyik.
- Az egészséges életmódra nevelés óvodás korban kiemelt jelentőségű.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelés egészét.

## **3.2. Az óvodai nevelés általános feladatai**

Az óvodai nevelés általános feladata: óvodások testi, lelki és szellemi szükségleteinek kielégítése a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülők, óvodapedagógusok partneri együttműködésével. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

### **3.2.1. Az egészséges életmód alakítása**

Az egészséges életmódra nevelés célja: a gyermekek egészséges életvitelének alakítása, testi fejlődésének elősegítése, komfortérzetük kielégítése a gyermek alapvető szükségleteit figyelembe véve.

Feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- a gyermek környezettudatos magatartásának kialakítása

#### **3.2.1.1. A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése**

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenység nélkülözhetetlen feltétele.



A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Az óvodapedagógus az óvodába lépéskor anamnézist készít a gyermekek állapotáról, és szokásairól. Folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését, növekedését (testsúly, testmagasság mérés).

Az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvodapedagógus és a gyerekek közötti jó kapcsolat. Fontos, hogy a nevelő megkülönböztetett figyelemmel, keresztneven szólítással, gondoskodással vegye körül a gyerekeket. A gyerekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltően közelednek feléjük, tapintatot, elfogadást, szeretetteljes magatartást tanúsítanak.

A gyermek többsége a személyi tisztálkodással kapcsolatos szokásait már otthonról hozza. Az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel külön-külön, nagy gondoskodással végezzük a teendőket, hogy megtanulják a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét. A beszoktatás ideje alatt a dajkák bevonásával közösen végezzék a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a megfelelő mozzanatokot, elsajátítsák a testápolási szokásokat. A fokozatosság elvének betartásával és a tevékenységek többszöri gyakorlásával tesszük lehetővé, hogy a gyermek egyre önállóbban elégítse ki szükségleteit.

- **Helyes életritmus kialakítása:**

A rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek segítik a gyermek biztonságérzetének kialakulását és pozitívan hatnak a fejlődésére.

- **Táplálkozás:**

A gyermekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásában nagy egyéni különbségek vannak. Az óvodában dolgozó felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket és megfelelő toleranciával kezeljék. Próbálják meg ösztönözni a gyermekeket egy-egy ételféleség elfogadására, de ne kényszerítsék. Kedveltessenek meg új ízeket velük, de csökkentve a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztását. Ösztönözzék a zöldségek és a gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztását. Az étkező gyermekeket türelmességre nevelve szolgálják ki. Folyadékpótlás (víz) a nap folyamán álljon a gyermekek rendelkezésére.

- **Testápolás:**

A testápolásnál a tisztaság belső igényének kialakítását tartjuk a legfontosabbnak. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához megteremtjük a feltételeket, hogy a gyermek fokozatosan,

segítséggel, majd önállóan végezhesse teendőit. Fontos, hogy az óvoda dolgozói maguk is ügyeljenek a tisztaságra, rendre és a személyes gondozottságukra.

- **Öltözködés:**

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermek egészségét. Az óvodapedagógus következetesen kérje a szülőket, hogy a gyermekek öltözéke a mindenkori időjárásnak megfeleljen, és az óvodai életmóddal összhangban legyen. Fontos meggyőzni a szülőket a kényelmes, ízléses öltözködés előnyeiről, ellensúlyozva a divat diktálta egészségtelen öltözéket. A folyamatosság elve az öltözködésben is érvényes, figyelembe véve a gyerekek eltérő fejlettségi szintjét. Fontos, hogy a gyermekek saját tempójuknak megfelelően hajthassák végre az egyes feladatokat, így válnak önállóbbá ruháik összehajtása, elrakása terén, így egyre nyugodtabb és gyorsabb lesz a gyermekek öltözködése. A gyermekek kapjanak lehetőséget egymás segítségére is. Egészségügyi szempontból szükséges a gyermekek számára a kényelmes játszóruha, váltás ruházat, váltócipő és pizsama biztosítása. A jó cipő nemcsak erősíti a lábat, hanem megakadályozza a lúdtalp kialakulását is.

Az óvoda dolgozói esztétikus, mindig az adott alkalomnak megfelelő öltözék viselésével, nyújtsanak követendő példát a gyermekek és a szülők számára.

- **Szabad mozgás:**

A mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Fontos, hogy a gyermekek annyit mozoghassanak, amennyire egyénileg igényük van.

Az óvodapedagógus biztosítsa, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, a mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön.

Fontos, hogy a mozgás minden gyermek számára élmény legyen, amit felszabadultan, jókedvűen, változatos játékos tevékenységek által, örömmel végez.

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése érdekében az óvodapedagógus biztosítsa óvodásai számára a mindennapos testnevelést és hetente egyszer a testnevelés foglalkozást. A természet közeli erdei séták, kirándulások az élmény-, és ismeretszerzés mellett, a szabad mozgás örömeit is nyújtják a gyermekek számára.

- **Pihenés:**

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az óvodapedagógus és a dajka feladata a nyugodt pihenés feltételeinek (alapos szellőztetés, az átöltözés, a

tiszta ágynemű) megteremtése. Az elalvás előtti mese, halk zene, altatók dúdolása, az otthonról hozott kedvenc alvójáték erősíti a gyermek biztonságérzetét.

### **3.2.1.2. A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása**

Óvodába kerüléskor a gyermek anamnéziséből megtudjuk, hogy van-e a gyermeknek olyan betegsége, allergiája, amire oda kell figyelni. Ebben az esetben konzultálunk a szülőkkel a teendőkről.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással elkülönítjük mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzés terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel külön törölköző használatával igyekszünk megakadályozni.

Gyermekbaleset esetén azonnali orvosi ellátásról gondoskodunk és közben értesítjük a szülőt. A baleseti jegyzőkönyvet a baleset napján elkészítjük és az illetékes hatóságoknak megküldjük, egy példányát a szülő részére átadjuk. Kullancs, vagy más mérgezett rovar csípése esetén, illetve allergiás tünetek észlelésekor azonnali orvosi ellátásról gondoskodunk.

Tetvesség, serke észlelése esetén azonnal értesítjük a védőnőt és a szülőket. Felhívjuk a szülők figyelmét ilyenkor szükséges tennivalók elvégzésére.

A gyermek mindenféle megszégyenítése szigorúan tilos!!!

Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz.

Az időjárás függvényében a lehető legtöbb időt a szabadban töltjük, így biztosítjuk a mindennapi edzési lehetőséget. Ezáltal növeljük a gyermek ellenálló képességét, segítjük egészségének védelmét, óvását, megőrzését. Ez télen és esős időszakban sem maradhat el, hiszen a levegőzéshez fedett terasszal rendelkezünk.

Edzési lehetőséget biztosítunk az udvaron a különböző mozgásos tevékenységekkel: szabályjátékokkal, futó-fogó játékokkal, labdajátékokkal, rollerezéssel, kerékpározással télen szánkózással, csúszkálással.

Az egészségvédelemhez a lelki egészség védelme is szorosan hozzátartozik.

A szeretetteljes légkör biztosításával (tolerancia, nyitottság, elfogadó attitűd, következetesség, empátia) lehetőséget teremtünk arra, hogy az esetleg jelentkező emocionális zavarokat is enyhítsük, feloldjuk a gyermek feszültségeit. Amennyiben szükséges megfelelő szakemberhez irányítjuk a családot.

### **3.2.1.3. A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása**

Az egészséges életmódra nevelés színterei a csoportszoba és a kapcsolódó helyiségei, valamint az óvoda udvara. A tárgyi környezet megfelel a mindenkori egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, megfelelő alapot nyújt az óvodai nevelőmunkához.

A gyermek jó közérzetének biztosítása érdekében úgy alakítottuk ki a csoportszobákat, hogy azok barátságosak, otthonosak, esztétikusak legyenek. Az erős napsütés ellen a termeket függönnyel védjük. Arra törekszünk, hogy az óvodában minél több zöld növény legyen, mert ez a természetességet, otthonosságot tükrözi.

A csoportszoba több funkciót tölt be, ezért alkalmassá tettük a gyermek számára a szabad játékokra, különböző tevékenységek végzésére, az étkezésre, pihenésre. Létszámtól függően alakítunk ki elkülönített részeket a mozgásos játékokhoz, valamint természetsarkot, ahol összegyűjthetik a terméseket, kincseiket. A mesesarok a napi mesélésnek, beszélgető köröknek a színhelye.

Az öltözőkben minden gyermek számára van külön jellel ellátott hely a ruháknak és cipőknek. A családoknak szóló hirdetőtábla (ahol tájékoztatást kaphatnak a csoport életéről) is itt lett elhelyezve és a gyermeki munkákat is itt lehet folyamatosan nyomon követni.

A mosdóban a megfelelő méretű eszközökkel segítjük a gyermek szükségleteinek kielégítését. Mindenkinek biztosítunk külön, elkülönített törölközőt, jellel ellátott fogmosó felszerelést, fésűt, ágyneműt.

Büszkék vagyunk a zöld növényekkel beültetett, tágas óvoda udvarunkra. Törekszünk arra, hogy az udvar minél tisztább, biztonságosabb legyen. A természetes mozgások gyakorlására tágas, füves tér áll a gyermekek rendelkezésére, a játszótéri eszközök, a homokozó biztosítja a nagy-és finommozgások fejlődését.

### **3.2.1.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére**

- A nyugalmat árasztó környezet, a szeretetteljes bánásmód a gyerekek biztonságérzetét erősíti. A szokások elsajátítása folyamán kialakulhatnak egészséges életmódbeli készségeik, jártasságaik. Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére.
- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyerekek teljesen önállóak, felszólítás

nélkül tisztálkodnak, kezet mosnak amikor, szükséges, törölköznek, körömkefével tisztítják körmüket, fogat mosnak, fésülködnek.

- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkezdőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor, orrtöréskor egyaránt, s használat után a szemétkosárba dobják.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal látják el.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek.
- Készség szinten használják a kanalat, a villát.
- Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek.
- Ruhájukat ki- és begombolják.
- Ruhaneműjüket gondosan összehajtják, a kijelölt helyre teszik.
- Ügyelnek saját külsőjükre, környezetük rendjére, gondozottságára.

## **3.2. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés**

### **3.2.2.1. Az érzelmi nevelés**

Az óvodás korú gyermek, jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, szokás és normarendszerének megalapozása.

Arra törekszünk, hogy intézményünkben családi légkörben alakuljon ki a gyermekek érzelmi kötődése társaikhoz és a felnőttekhez egyaránt.

A gyermek szocializációja születésekor kezdődik, abban a környezetben, amelybe bele születik. Ennek tudatos és spontán hatásrendszere mind pozitív, mind negatív irányban befolyásolja személyiségének alakulását.

A kisgyermekkori szocializáció fő színtere a család, ahol a gyermek megtanulja megismerni önmagát, környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait, a lehetséges és elvárt viselkedési módokat. Az óvoda folytatja és kiegészíti ezt a megkezdett nevelési folyamatot. Az első találkozás, annak emberi, érzelmi és tárgyi környezete alapvetően befolyásolja a gyermek közösséghez fűződő későbbi kapcsolatát. Nagyfokú körültekintést, gyengédséget, türelmet igényel a gyermek befogadása, beszoktatása mind a szülők, mind az óvodapedagógusok részéről. A gyermek a szüleivel együtt ismerkedhet az óvodával, majd

hosszabb időn keresztül (ha szükséges 2-3 héten keresztül), fokozatos időcsökkentéssel vehetnek részt a befogadás folyamatában. Bármelyik életkorban történik a beszoktatás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás nemcsak a csoport óvodapedagógusával, hanem az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

A gyermekek egymás közötti kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. A bizalmuk, biztonságuk kialakulását segíti az óvoda felnőtt közössége és a gyermekek közössége is.

Az óvodapedagógus saját személyes példájával neveli a gyermekeket az együttérzésre, a máság elfogadására, a gyengébbek megsegítésére. Igyekezzen olyan légkört megteremteni, amelyben a gyermekek pozitív tulajdonságai hatnak a társakra, az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon több figyelmet az agresszivitásán keresztül. Biztosítjuk a gyermekeknek a két csoport közötti átjárhatóságot (az aktuális napirend figyelembe vételével).

Az óvodai alkalmazottak és a gyermekek kapcsolatának alapja az empátia. Az óvodapedagógus biztosítson szabadságot a gyermeknek az önkifejezésre, önálló döntések hozatalára a pontos határok megjelölésével. Tiltás helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, önkifejezésre és változásra képessé váljanak.

Az óvodapedagógus a gyerekek közösségi életének irányítója legyen. A közte és a gyermekek között létrejött érzelmi kötődés a csoport egészére gyakorolt hatás legmegfelelőbb eszköze. Az óvodai alkalmazottak viselkedése a gyermeki személyiség alakulása szempontjából modell értékű. Az óvodapedagógus magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. Mindig megértésre és toleranciára törekedjék, hogy képes legyen helyesen értékelni a gyerekeket, mert ez adhat ösztönzést a gyerekek egymás iránti tűrőképességének alakulásához is. Arra törekedjék, hogy a gyerekekkel igazságosan, differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánják.

Mindenkor vegye figyelembe a gyermek fejlettségét, jó szándékát, törekvéseit, ugyanakkor tartsa szem előtt fejlesztésének feladatait. Az óvodapedagógus örömét jelezze dicsérettel, a problémákat félelemkeltés nélkül jelölje meg. A bátortalan gyermekek nevelésekor minél többször örüljön a kisebb fejlődésnek is.

Fontos, hogy az óvoda minden dolgozója azonos pedagógiai nézetet valljon.

### 3.2.2.2. Az erkölcsi nevelés

Az erkölcsi nevelés célja: az erkölcsi értékek közvetítése által a gyermek személyiségének alakítása fejlesztése. Az óvodás korú gyermek fogékony környezete utánzására, a felnőttek modell értékű követésére. Az óvodás korban szerzett ilyen jellegű tapasztalások meghatározó jellegűek az életük további időszakában.

Fontosnak tartjuk a helyes viselkedés, a békés együttélés szabályainak betartását, a szeretet az igazság, az erőszakmentesség hangsúlyozását.

Fontos hogy a gyermekek:

- ki tudják mutatni az érzéseiket,
- megértsék és alkalmazzák a szabályokat
- meg tudják ítélni, hogy mi a helyes, mi a jó, és mi a helytelen és a rossz
- örüljenek mások örömeinek, legyenek képesek szituációs játékokra, szimbolikus játékokra
- sajátítsák el az udvariasság alapvető szabályait
- legyenek együtt érzőek, figyelmesek
- beszélgetésnél nézzenek egymás szemébe
- legyen igazságérzetük
- sajátítsák el a helyes viselkedés szabályait
- igyekezzenek békességben, erőszakmentesen élni a mindennapjaikat
- legyen kitartásuk, önfegyelmük

A család erősítheti, illetve gyengítheti az óvoda erkölcsi értékeinek átadását, ezért fontos a partneri együttműködés. Mivel a család a nevelés első és legfontosabb színtere, ezért komoly problémát okozhat, ha ellentétes értékeket közvetít a család az óvodával szemben.

A család az erősebb nevelési színtér, jobban hat a gyermekekre, ezért gyengítheti az intézmény, nevelő hatását. Itt az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel. A gyermekek biztonságban érezhetik magukat, megbízhatnak a felnőttekben. Világos, egyértelmű elvárásokat kell közvetítenünk feléjük.

A gyermekeket a szabályokkal védjük, egyben biztonságot teremtünk számukra. Az értékek közül az egyik legfontosabb a szeretet. A szeretet kifejezésformái: ölelés, simogatás, figyelem, kedves hangnem.

A pedagógusok és az óvodai dolgozók feladata, hogy pozitív megerősítéssel járuljanak hozzá a gyermek egészséges személyiségének fejlődéséhez.

### **3.2.2.3. Az értékorientált közösségi nevelés feladatai**

A közösségnevelés a közösség szokásaihoz, normáihoz való igazodás megtanulásával, interiorizálásával, a felnőttekkel és a kortársakkal kialakított kommunikációval, harmonikus kapcsolatfelvétellel valósul meg.

Az óvodás korú gyermekek személyiségének fejlesztése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben, a változatos tevékenységek, érdekes, együtt átélt élmények által valósul meg.

Óvodai közösségünkben (ahol lehet), a családban folyó nevelőmunkára építünk, tovább fejlesztjük ezeket, minél jobban segítve a problémamentes iskolába lépést.

Feladatunk, hogy a gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékekhez való kötődést segítik. Ez az alapja a hazaszeretetnek, a szülőföldről való kötődésnek. Sétákat, kirándulásokat szervezünk, ahol rácsodálkozhatnak a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó szépre és jóra és megtanulhatják azok megbecsülését.

A közös játék, a közös élmények, a családi légkör segíti a gyermekek társas kapcsolatának alakulását, barátságok szövődését. Ünnepeink, hagyományaink (név-és születésnap megünneplése), a hiányzó társak iránti érdeklődés jelzi, hogy fontosak vagyunk egymásnak és ezzel fokozzuk a közösen megélt örömeiket, az „együtt lenni jó” érzését. A közös tevékenységek, együtt átélt élmények, tapasztalatszerzések során eljuttatjuk a gyermekeket az óvodába lépés „én” tudatától a „mi” tudat összetartó érzetéig. Az óvodapedagógus feladata, hogy az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkört megteremtse. A csoportszobákat, gyermeköltözőket otthonossá tegye, szabad mozgást biztosító teret és kuckókat, játéksarkokat alakítson ki, amelyek lehetőséget nyújtanak a baráti csoportok nyugodt játéktevékenységéhez. Bizalomra épülő kapcsolatokat kialakítson ki az óvodába lépéstől a közös élményen alapuló változatos tevékenységek szervezésén keresztül.

### **3.2.2.4. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:**

- Érzelmeket képesek kifejezni szóban, metakommunikációval és felismerik a feléjük irányuló érzelmeket.
- Az én kép – önismeret – önértékelés fejlődése révén képessé válnak az önálló helyzetmegoldásokra.
- A gyermektársakkal és a felnőttekkel egyaránt képesek együttműködni, kapcsolatot



teremteni.

- Örülnek a közösen elért sikereknek, a közös élményeknek.
- Elfogadják egymást, segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyuk megszilárdul.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni.
- Kialakul a környezetük és a környezetükben élők iránti érdeklődés, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek megbecsülése.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.

### **3.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés**

#### **3.2.3.1. Az anyanyelvi nevelés**

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenység keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelvi nevelés célja:

A gyermek természetes beszéd – és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.

Az anyanyelvünk áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés egész folyamatában jelen van, annak szerves része, ezért nem kezelhető elszigetelten, csak az egyes nevelési területekkel komplexen.

A beszéd a gyerek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásának legfontosabb eszköze.

A beszéd által erősödik biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, elmélyülnek érzelmei, fejlődik esztétikai érzéke.

A helyes és szép beszéd alapja a gyermeket ért irodalmi, ének- zenei hatás, a környező világról szerzett ismeretek, élmények.

A kommunikációnak, az anyanyelvi fejlesztésnek alapfeltétele a biztonságot nyújtó, derűs légkör.

Az óvodapedagógus feladatai:

A nyelvi kommunikációs helyzetek kialakulásának, feltételének a megteremtése.

A beszédértés, beszédhanghallás, szókincs, mondatalkotás képességének fejlesztése, a kommunikáció és a metakommunikáció (hanglejtés, ritmus, mondathangsúly, hangerő, mimika, gesztusok) segítségével.

A gyermekek esztétikai érzékének fejlesztése, irodalmi élményszerzésük elősegítése a mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás, könyvnézegetés segítségével.

Az óvodában a beszédhibák kiszűrése és kezelése érdekében logopédiai fejlesztést

biztosítunk.

Együttműködünk a logopédussal, a hangzók helyes ejtésének gyakorlása érdekében a szülők szemléletének formálásában, a beszédhibás gyermekkel való helyes bánásmód kialakításában. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek nyíltan, őszintén beszélhessen arról, ami őt foglalkoztatja, illetve kérdései válaszra találjanak.

Erre a nap bármely szakában lehetőség van, de a napirendben is beépítjük a beszélgető perceket.

Az óvodapedagógus tudatos fejlesztés céljából is kezdeményez párbeszédet, beszélgetést, különböző nyelvi játékokat. A napi tevékenységeket kölcsönös kommunikáció kíséri. Az óvodapedagógus az esetleges gátlások oldására alkalmazza a bábozás módszerét, nyújtson segítséget a családoknak a helyes könyvvásárláshoz, ízlésformáláshoz, hagyja érvényesülni az adott tájegység nyelvjárását (palóc nyelvjárás).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermek anyanyelvét az egész nap során gyakorolja, szívesen beszél.
- Aktívan használja tapasztalatai során szerzett szókincsét.
- Szabadon fejezi ki önmagát.
- Élményeit képes elmondani, rövid mondatokban kifejezni.
- Többször figyelmesen végig tudja hallgatni a felnőtteket és a társait.
- Beszédét személyiségének és az aktuális helyzetnek, érzelmeinek megfelelő gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Lehetőleg tisztán ejti a hangzókat.

### **3. 2. 3. 2. Az értelmi nevelés**

Célja:

A gyermekek értelmi képességének fejlesztése, megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.

A gyermek értelmi fejlődésének, fejlesztésének feltétele az őt körülvevő környezet által nyújtott érzelmi biztonság. Az érzelmi stabilitás, a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek a gyereket cselekvésre készítik.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságai szerint a gyakorlatban nem lehet és nem is szükséges szétválasztani a különböző tevékenységformákat, hiszen minden

tevékenységben más-más arányban van jelen a játék, a munka és a tanulás.

A gyermek fejlődésének elősegítése érdekében olyan tevékenységeket, motiváló helyzeteket kell teremteni, ahol a gyermek nemcsak kész tényekkel, ismeretekkel találkozhat, hanem egyéni tapasztalatszerzésre, felfedezésre, kísérletezésre is kap lehetőséget.

A gyermek a tevékenységei közben szerzett sikerélmények hatására új tudását többször megismételi és újabb területek felfedezésére ösztönzi. Ezek a tapasztalatok beépülnek személyiségébe, s idővel más helyzetekben is tudja alkalmazni.

### **Az óvodapedagógus feladatai:**

Az értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség).

Olyan megismerő helyzetek megteremtése, amelyben a gyermekek átélhetik a felfedezés, kísérletezés, kutatás örömeit.

A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának, feladattartásának, feladatmegértésének, önfegyelmének fejlesztése, kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése (beszédprodukciónak, beszédértés).

Tudatos és tervszerű pedagógiai munkája során maximálisan vegye figyelembe a gyermek aktuális érdeklődését, adott fejlettségi szintjét. Segítse a gyermeket önálló próbálkozásaiban, egyúttal törekedjen saját pedagógiai célkitűzéseinek megvalósítására is. Tegye lehetővé az egyéni szabad tevékenység választását. Figyeljen oda, hogy a gyermekek a tevékenységeiket saját ritmusukban, számukra megfelelő időtartamban végezhessék el. A pozitív érzelmeket közvetítő környezet biztosítása érdekében törekedjen a félelem, a kudarckerülés reflexe, a másoknak megfelelés kényszere, a negatív következmények, elmarasztaló értékelések elkerülésére.

Kevesebbet, de jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve nyújtson új ismereteket, tapasztalási lehetőségeket a gyerekek számára.

### **3.2.3.3. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére**

- Nyitott, érdeklődésével (többségében) álljon készen az iskolai élet megkezdésére.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, (a közvetlen felidézés) mellett

megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

- Megjelenik a tanulás alapját képező figyelem, fokozatosan növekszik annak tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő szemléletes és képi gondolkodása mellett az elemi fogalmi gondolkodása is kialakulóban van.
- A közös tevékenységek, beszélgetések során rátalál az együttgondolkodás örömére, fejlődik kifejező- és problémamegoldó készsége.

### **3. 3. Az óvodai nevelés speciális feladatai**

*„Mégiscsak van valami, amitől változik az ember. Attól, ha van valaki, aki olyannak szereti és fogadja el, amilyen. Pont olyanként. Elálló fülekkel, néha egy kis füllentéssel, egy kis hencegéssel. Nem fognak visszasimulni a fülei, nem fog sokkal kevesebbet füllenteni és hencegni – csak egy kicsivel kevesebbet, egyszóval változni fog.”/Ansel Éva/*

#### **3.3.1. Gyermekvédelem**

Óvodánk a hátrányos helyzetű települések közé tartozik. A nagymértékű munkanélküliség negatívan befolyásolja a családok helyzetét. Nő a nehéz anyagi körülmények között élő családok, gyermekek száma. A szülők nagy része alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, egyre több a helytelen életmódot folytató felnőtt. Nőtt a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű, ezen belül a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. Sok családban a gyermekek előtt nincs klasszikus értelemben vett családminta, pozitív követendő értékrend.

A gyermekek nevelését sok esetben az „elektronikus bábizitter”, a tv veszi át. Ebből adódóan az agresszivitás, a csúnya beszéd gyakorta előfordul már az óvodások között is. A gyermekvédelmi munka intézményünkben valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe tartozik, akik folyamatosan tájékoztatják egymást a gyermekvédelmi munkáról, szükség szerint, problémás, indokolt esetben, környezettanulmányt végeznek (alkalmanként a Gyermekjóléti Szolgálattal közösen) a hátrányos, a veszélyeztetett gyerekek családi hátteréről.

Az intézmény vezetője folyamatos kapcsolatban áll a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Polgármesteri Hivatal gyámügyesével. A gyermekvédelem célja: a megelőzés, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség felismerése, illetve a

veszélyeztetettség megszüntetésében a partnerekkel való együttműködés.

A nevelési intézményünk feladata, hogy felismerje a problémát, keresve az okokat, nyújtson segítséget, illetve jelezzen az illetékes szakembereknek.

Az óvodapedagógusok folyamatosan tájékoztatják egymást a gyermekvédelmi munkáról.

Az óvoda vezetőjének gyermekvédelmi feladatai:

- Az egészséges és biztonságos óvodai nevelő munka feltételeinek megteremtése.
- A gyermekbalesetek megelőzése érdekében óvó-védő intézkedések megtétele (Házirendben, SZMSZ-ben rögzítve.)
- Fokozottan figyelemmel kíséri, hogy az intézményben folyó nevelőmunka során minden területen érvényesüljenek a gyermeket megillető jogok.
- A megfelelő mennyiségű és minőségű gyermekétkeztetés érdekében kapcsolatot tart az étkeztetést biztosító személlyel.
- Tanügy igazgatási kötelezettségének eleget téve - a jegyző által adott lista alapján - különös gondot fordít arra, hogy az óvodaköteles gyermekek beíratása megtörténjen az adott nevelési évre. Ennek elmulasztása esetén írásban hívja fel a család figyelmét.
- Ellenőrzi az ide vonatkozó nyilvántartások vezetését, az adatok védelmére szigorúan felügyel.
- Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Az óvodai gyermekvédelem fontos jelzőrendszer, hiszen a közösségben a gyermek problémája, illetve a problémára utaló tünetek (pl.: agresszivitása, szorongása stb.) itt jelennek meg először.

Gyermekvédelmi szempontból ki kell használni az intézmény által nyújtott lehetőségeket (folyamatos megfigyelés, családokkal való napi kapcsolat, egészségnevelés, egészségmegőrzés, partnerekkel való kapcsolattartás).

### **3. 3. 2. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek**

Célja: A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása, a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása. A gyermekek képességeinek kibontakoztatása, esélyeinek növelése az egyéni adottságok figyelembe vételével.

Szervezési feladatok:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása. Valamennyi 3. életévet betöltött HHH és veszélyeztetett helyzetű gyermek felkutatása, rendszeres óvodába járatása
- Integrációt elősegítő csoportalakítás, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását. Differenciálás, az egyéni fejlődési különbségeknek, szükségleteknek megfelelő fejlesztés módszereinek alkalmazása.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása gazdag, vonzó óvodai programokkal; a szülők, családok óvodai életbe történő bevonásával; családlátogatással, sokrétű együttműködési formák alkalmazásával.
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- Alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, oktatása, fejlesztési terv készítése, segítségnyújtás adása a hátrányok kompenzálásához.
- A gyermekek egyéni képességeinek, tehetségének, fejlődési ütemének, szociokulturális helyzetének, fejlettségének figyelembe vétele.
- A családi nevelés gyermekek iránti felelősségének erősítése.
- Tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás és a szülőkkel való közvetlen viszony kialakítása a gyermekek fejlődése érdekében.
- A gyermekek egészségéhez, testi épségéhez szükséges ismeretek közvetítése.
- A gyermekek emberi méltóságának és a jogainak tiszteletben tartása.
- A szülők tájékoztatása a gyermekeket érintő kérdésekről.

### **3.3.3. Nemzetiségi (roma/kisebbségi) feladataink**

Óvodánkban a nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyermekek cigány kulturális nevelése magyar nyelven folyik. A nevelés során elősegítjük a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését. Biztosítjuk, hogy a gyermekekkel szemben senki ne alkalmazzon hátrányos megkülönböztetést származása, nemzetiségi hovatartozása miatt. A gyermekeket arra neveljük, hogy tiszteljék a másik gyermek eltérő tulajdonságait, fogadják el a másságot, a más nemzethez, kisebbséghez való tartozást.

Feladataink abból következnek, hogy a kisebbség aránya a községben növekszik, következtetésként az óvodában a gyermekek száma is emelkedik. Nevelő-fejlesztő

munkánk során figyelembe vesszük a Nemzetiségi óvodai nevelés irányelveit. A roma gyerekekkel való foglalkozás során (magyar nyelven) megismerkednek a cigány kultúrával, hagyományaival.

Célunk:

Kompenzáljuk a családi nevelés hiányosságait, segítjük őket szociális beilleszkedésük során, biztonságérzetet nyújtunk számukra, amely megalapozza érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönzi társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladataink:

A gyermekek megismerése, a lemaradás területének és mértékének megállapítása.

A felzárkóztatás színtere a játék. Fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósíthatjuk meg. A rendszeres óvodalátogatás érdekében az óvodapedagógusok folyamatosan felhívják a roma családok figyelmét ennek jelentőségére.

### **3.3.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése**

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

#### **3.3.4.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése**

Célunk annak elérése, hogy a pedagógiai programunkban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek:

- a sajátos nevelést igénylő gyermekek egyénre szabott differenciált fejlesztésben részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvoda nevelési programunk tartalmi elemévé.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését az óvodai csoportokban a többi gyermekkel együtt nevelve valósítjuk meg óvodánkban.

- Az óvodai nevelés, az óvodai foglalkozás elsődlegesen nem a sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentését, a gyermek egészségügyi rehabilitációját, rehabilitációját szolgálja.

- A tanulási képességet vizsgáló rehabilitációs és szakértői bizottság véleménye alapján egyéni foglalkozás keretében - egyéni fejlesztési terv alapján - biztosítjuk egyéni megsegítésüket.
- A sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentése érdekében biztosítjuk, hogy a fogyatékoság típusának megfelelő végzettséggel, szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segítse a gyermek fejlesztését és az óvodapedagógusok munkáját.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését különösen az alábbiak figyelembe vételével valósítjuk meg:

- a kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezet megteremtésével segítjük;
- az óvodában töltendő időt - szakértői vélemény alapján - folyamatosan és fokozatosan növeljük;
- a különleges gondozási igény kielégítésénél kiemelt figyelmet fordítunk a speciális segédeszközök használatára, a segédeszközök elfogadtatására, az azok következetes használatára és megőrzésére nevelést folyamatos feladatunknak tekintjük;
- a fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai-, orvosi -, pszichológiai- komplex vizsgálat diagnózisaira, javaslataira építjük;
- a fejlesztések a számunkra megfelelő területeken valósuljanak meg,
- az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez.

A helyi óvodai nevelési programunkban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbözőségek ellenére minden gyermekre érvényesek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a tartalmi és eljárásbeli differenciálás nagyobb mértékű és a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét is szükségessé teszi.



### **3.3.4.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelése**

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A BTMN megállapítását végző nevelési tanácsadó által készített szakvélemény javaslatot tesz a gyermek, fejlesztő foglalkoztatására.

Az óvodapedagógus folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, és arról rendszeresen, de legalább kéthavonta részletes értékelést készít, s legalább havonta egyszer ismerteti a szülővel megállapításait, és segítséget nyújt az otthoni neveléshez.

Az óvodapedagógus feladatai:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- differenciált nevelés-oktatásához alkalmas individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereit megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

### **3.3.4.3. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása**

A gyermekek iskolakezdsre felkészítő óvodai foglalkozások a Nógrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat javaslata alapján, a fejlesztendő területek figyelembe vételével a csoporton belül valósulnak meg.

#### **3.3.4.4 Kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése**

Különleges bánásmódot igénylő tehetséges gyermek az:

- aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik,
- és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Programunk egyik legfontosabb célkitűzése: a kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. Feladatunk, hogy megelőzzük a tehetségigéretnek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket.

Módszere: kiscsoportos kreativitást fejlesztő "tehetséggondozó" foglalkozások kiemelten projekt módszer segítségével.

Feladataink:

- Felismerni a kreatív gyermekeket.
- Ösztönözni, motiválni kreativitásukat.
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági.
- Önmagára találatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével.
- Elkallódás elhárítása.
- Harmonikus fejlesztés.
- Segíteni őket a különböző helyzetekben.
- Az általános kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket.

A kiemelten tehetséges gyermekek kiválasztása után fejlesztésüket alapos tervezőmunka után szervezzük meg. Első lépésként olyan speciális célokat tekintünk át és fogalmazunk meg, melyeknek meg kell valósulni a fejlesztés során, hogy sikeresek legyünk.

Speciális célok a tehetséggondozásban:

- A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.

A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket elmélyíteni tudja. Nem célunk, hogy korán „kis tudóst” neveljünk belőle, hanem,

hogy a sokféle dolgot megismerve később érdeklődési irányait tudja alakítani. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak, a játék mindenekfelett, intim körülmények tárgyi feltételek biztosítása fontos, logikai szellemi játékok, sakk. stb.

- A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.

Problémák adódhatnak a pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyermek esetleges gyenge oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell, és szakember segítségével fejleszteni kell. A zenei, képzőművészeti vagy mozgásos foglalkozások szerencsésen egészíthetik ki az intellektuális irányultságot, segíthetik a gyermek érzelmi-szociális fejlődését akkor is, ha a gyermek ezeken a területeken nem rendelkezik jó adottságokkal.

- Minden terület fejlesztése.

A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett, az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.

- Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.

A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyerekek általában jó szociális érzéssel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték

- A pihenés és a relaxációs lehetőség biztosítása.

Pihenni is meg kell tanulni a gyermeknek. Csak az tud igazán felfrissülni, aki szabad idejében el tudja engedni magát. Óvodában különösen nagy gondot szokott jelenteni, hogy a tehetséges gyerekek egy részének sokkal kevesebb az alvásigénye, mint kortársainak általában. A pihenés, a relaxáció lehetősége nem jelenti azt, hogy erőszakoljuk a délutáni pihenést, hanem a lehetőségét kínáljuk fel. Segíthetjük a gyermeket ezen a területen, ha ebben az időszakban különböző játékokat, foglalkozásokat kínálunk számukra: gazdagító kiscsoportos foglalkozások

- A szülők tájékoztatása, segítése és bevonása is kiemelt feladatunk.

Célunk: támogatni és segítséget nyújtani a „kiválóan kreatív” tehetséggyanús gyermekek szüleinek.

### 3.3.4.4 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek ellátásának speciális ellátásrendje

Az intézményben a szülő külön kérelme alapján biztosítjuk óvodánkban az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek speciális ellátását.

Az ellátás érdekében 1 fő óvodapedagógus rendelkezik Diaped. tanúsítvánnyal. A tanúsítványt az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzésen szerezte meg. A képzés során elsajátította a vércukorszint mérést és inzulin beadását. A gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint végzi.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet szerint igényelheti a diétás étrend biztosítását, illetve a diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján – a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról
- a gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétével
- diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

Eljárás diabéteszes gyermek esetleges rosszulléte esetén:

#### **Diabéteszes rosszullét felléphet**

- ha a vércukorszint hirtelen leesik (hipoglikémia)

Jellemző tünetek: hideg verejték, sápadtság, remegés, fejfájás, szédülés, gyengeség, éhségérzet, szapora pulzus, izgatott állapot, hányinger, tudatzavar.

Okai lehetnek: ha a beteg az inzulin beadása után nem étkezett, későn étkezett, túl sok inzulint adott magának véletlenül, kimerítő testmozgást végzett, rossz helyre, pl. izomba adta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik fel.

- ha a vércukorszint hirtelen felmegy (ketoacidózis)

Jellemző tünetek: acetonszagú lehelet, hányás, kipirult arc, beesett szem, száraz, lepedékes nyelv, szapora légzés. Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba.

Legfontosabb feladat, hogy a tüneteket észleljük, felismerjük. A tünetek észlelését követően első feladat a gyermek eltávolítása a gyermekcsoportból, a vércukorszint mérése és az eredménynek megfelelő eljárás.

Hipoglikémiás enyhe tünetek esetén szőlőcukor juttatása a szervezetbe, erősebb tünet esetén Glukagon injekció alkalmazása (Az injekció csak akkor alkalmazható, ha azt szakorvos előírja, a szülő rendelkezésre bocsájtja. Az injekció szakszerű tárolása az intézmény feladata.)

A ketoacidózis megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges. Minden esetben kapja meg a gyermek az inzulinját és tartsuk be az előírt diétát. Az inzulin szakszerű tárolása az intézmény feladata, előírás szerinti adagolását továbbképzésen részt vett szakember végezheti.

Hirtelen rosszullét esetén a tünetek gyors, szakszerű kezelését követően értesítsük a mentőket és egy időben a szülőt is.

### **3.3.5. A logopédiai ellátás biztosítása**

Intézményünk Alapító Okiratában szerepel, hogy az óvoda alaptevékenységén túl feladataként jelöli meg a beszédhibás gyermekek logopédiai ellátását vállalkozó szakember segítségével. A szakember által történt szűrés alkalmával a nevelési év elején kiszűrésre kerülnek azok a gyerekek, akikkel a logopédusnak foglalkoznia kell. Heti rendszerességgel 3-4 főből álló mikro csoportos formában történik a foglalkozás.

A foglalkozások előnye, hogy a beszédhibás gyermekek helyben kapják meg a szakirányú ellátást. A logopédus szakember munkájának következtében a gyermek iskolába lépésének idejére szinte teljesen megszűnik a kiszűrt probléma. Amennyiben még szükségesek, a további korrekciók az iskolában folytatódnak tovább.

## **4. Az óvodai élet megszervezése**

Óvodánk nyitva tartása (napi 10 óra) rugalmasan alkalmazkodik a szülők igényeihez. A gyermekek érkezésének, illetve távozásának megfelelően biztosítjuk az óvodapedagógus folyamatos jelenlétét.

Az óvodában részben osztott csoportokat szervezünk a gyermekek életkori összetételének függvényében. Az óvodai csoportok kialakításánál, a gyermek csoportba kerülésekor figyelembe vesszük a gyermek fejlettségét a szülők igényeit és a gyermekközösség összetételét. A csoportok szervezése a jelentkezők életkorától, számától függ. Ügyelve arra, hogy megfelelő elosztásban legyenek a hátrányokkal küzdő gyermekek a csoportban.

## 4.1. A napirend kialakításának elvei

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével a napirend biztosítja a feltételeket.

- A napi életritmus helyes kialakítása a csoport óvodapedagógusainak feladata. Ennek fontos szempontja, hogy az óvodapedagógus a gyerekek életkori sajátosságait, szükségleteinek kielégítését szem előtt tartva, az adott nevelési évben megfogalmazódott igényeket ismerve alakítsa ki.
- A napirendet a stabilitás és a rugalmasság jellemzi. A rendszerességet az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (az étkezések, a szabadlevegőn való tartózkodás, a játék időtartama, a hazabocsátás).
- A rendszeresen visszatérő ismétlődések így érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermek számára.
- A rugalmasság az esetlegesen változó környezeti – tárgyi feltételek (kirándulások, színházlátogatások alkalmával) figyelembevételére vonatkozik.
- A délutáni pihenés időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 – 1 óra.
- Az egyes étkezések között eltelt idő 3 óra.
- A folyamatos játékidő biztosítása minden évszakban egyaránt fontos. A játéktevékenység ajánlott időtartama 5½ - 6 óra.
- Öltözködés, tisztálkodási tevékenység 1½ óra.
- A gyerekek rendszeres edzésére, mozgásigényének kielégítésére minden nap sor kerül.
- A gyermek fejlődése természetes környezetben a leghatékonyabb, ezért a lehetőségeket figyelembe véve a legtöbb időt a szabadban történő tevékenységre kell fordítani.

A napirendben az egyes tevékenységre fordítható idő rugalmasan változtatható az évszakok, váratlan körülmények, események hatására. A legtöbb időt a gyermek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn tartózkodás, a gyermek gondozásával kapcsolatos teendők, a tanulás beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

## 4.2. A heti rend kialakításának elvei

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, rendszerességet, a nyugalmat

segíti elő az óvodai csoportban, és a szokásrendszer segítségével lehetőséget nyújt az óvodások életének megszervezéséhez.

A heti rend kialakítása az óvodapedagógus feladata, az adott óvodai csoport, a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével.

- Az óvodapedagógus tudatosan törekedjen arra, hogy elegendő idő jusson a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek, javaslatok meghallgatására, kipróbálására.
- A heti rendben életkortól függően naponta biztosítsa a rendszeres mozgásfejlesztést.
- Heti 1 alkalommal minden korosztály számára kötelező a testnevelés foglalkozás.
- Az óvodapedagógus által felajánlott választható, vagy kötelező tevékenységet célszerű úgy alakítani, hogy naponta legyen lehetőség a különböző művészeti tevékenységekre, amelyek a szabad játék keretein belül szervezhetőek.
- A tervezett csoportos foglalkozások időtartama az életkornak megfelelően fokozatosan növelhető (5-35 perc).
- A mesehallgatás legyen jelen a gyermekek mindennapjaiban az „elalvás előtti” mesélésen túl is.
- Az óvodapedagógus - az időjárás függvényében - több alkalommal szervezzen környezet megismerését segítő élmény, és tapasztalatszerző sétákat, vagy nagyobb kirándulást.

### **4.3. A program megvalósítását szolgáló személyi feltételek**

Az óvoda életét 5 szakképzett óvónő szervezi, irányítja, egy pedagógiai asszisztens, két dajka aktív részvételével és külső szakemberek bevonásával.

Az óvodapedagógusnak kiemelt szerepe van az óvodai nevelő munkában. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje mintát jelent a gyermekek számára.

Minden óvodapedagógus felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Megszerzett ismereteiket munkájuk során folyamatosan bővítik a pedagógus továbbképzés keretén belül és önképzéssel egyaránt. Fontos szempontnak tartjuk a szervezett továbbképzések témaválasztásában, hogy kapcsolódjanak Helyi Pedagógiai Programunk megvalósításához. Ezek a témák általában egybeesnek az óvodapedagógusok érdeklődésének irányultságával. Fontosnak tartjuk, hogy a nevelést segítő szakembereink gyermekszerető, lelkiismeretes, humánus emberek legyenek.

Nagy hangsúlyt fektetünk az óvodapedagógusok és az óvodai munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkájára és a nevelési feladatokat az ő aktív közreműködésükkel valósítjuk meg. Ennek érdekében törekszünk az ismereteik intézményen belüli folyamatos megújítására. Pedagógiai programunk célkitűzésének (komplex élmények biztosításával erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezet között) megvalósítása, külső környezetünk esztétikájának, szépségének megóvása és az óvodaépület állagának megőrzése, felszereltségének folyamatos karbantartása biztosított.

Rendszeres, gyakori jelenléttel a védőnő segíti a munkánkat. Önkormányzati támogatásból logopédus fejleszti gyermekeink beszédét. Erre a szolgáltatásra továbbra is szükség van, hiszen évről – évre növekszik a beszédhibával küszködő gyermekeink száma. Igény szerint más szakember segítségét is igénybe vesszük.

#### **4.4. A program megvalósulását szolgáló tárgyi feltételek**

Pedagógiai Programunk a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján megvalósítható.

Programunk az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő életformát, egészséges fejlődését szolgálja.

Az óvodás korú gyermekek személyiségének mind teljesebb kibontakoztatásához szükséges feltételek biztosítása az óvodai dolgozók és a fenntartó közös feladata. A programunk minőségi megvalósításához folyamatosan szükséges feltételek:

- az épület és udvar folyamatos karbantartása, állagának megőrzése
- az óvoda belső rendjének, tisztaságának biztosítása, fertőtlenítő festés és megfelelő mennyiségű tisztítószer biztosítása
- az épületbelső folyamatos karbantartása a balesetveszély kiküszöbölése érdekében
- a nevelő-oktató munkát segítő játékok és egyéb eszközök biztosítása az ütemezett eszköznormának megfelelően
- a gyermekek sokoldalú tevékenységrendszeréhez szükséges eszközök mennyiségi és minőségi felújítása
- tisztálkodási és egyéb felszerelések mennyiségi fejlesztése
- a felnőttek munkavégzéséhez szükséges megfelelő munkakörnyezet



## **4.5. Az óvoda kapcsolatai**

A pedagógiai rendszerünk nyitottságából adódik, hogy nem működhet különböző külső és belső kapcsolatok nélkül. Minél több szállal kapcsolódunk környezetünkhöz, annál jobban teljesíthetjük feladatunkat. Az egymásra ható egyre bővülő kapcsolataink segítik, hogy a gyermekek minél több saját élményen, tapasztalaton keresztül ismerhessék meg a világot, önmagukat, és a nevelésben résztvevő felnőttek munkáját.

### **4.5.1. Az óvoda és a család**

Szülőnek lenni nagy felelősséggel járó feladat, amelyre szinte lehetetlen felkészülni, menet közben kell percről - percre megtanulni.

A családnak biztonságot, nyugalmat sugárzó környezetet kell teremtenie, mely segíti a gyermek harmonikus fejlődését, kielégíti változó szükségleteit. A szülő modell gyermeke számára. Ez a feladat a nap minden percében állandó testi és lelki készenlétet igényel. Szinte 24 órás szolgálat.

A gyermek nevelése, a szülő elsődleges joga és kötelessége, ezt a nevelési-oktatási intézmény kiegészíti, segíti. A szülőknek éreznie és tudnia kell, hogy gyermeke fejlesztése és képességeinek kibontakoztatása teljes mértékben egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik.

Fontos feladatunknak tartjuk azoknak a kapcsolattartási formáknak a kialakulását, melyek segítik a családokat az intézmény életébe történő bekapcsolódásban, és elvárjuk, hogy ötleteikkel segítség azt.

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve neveli a gyermekeket. Szoros együttműködésük nélkül a gyermek személyiségének fejlesztése nem tehető teljessé. A szülő ismeri legjobban gyermekét, születési körülményeit, fejlődését, igényeit, szükségleteit. Az óvodapedagógus pedig olyan szaktudással és tapasztalattal rendelkezik, melynek alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermek fejlesztéséhez. Korrekt, kölcsönös együttműködésük elengedhetetlen a személyiség teljes kibontakoztatásához. Együttes nevelésüknek fontos momentumja az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése.

Célunk:

A szülőkkel való partneri, nevelőtársi kapcsolat kialakítása gyermekeik nevelése érdekében.

Feladatunk:

A családokkal való együttműködés formáit a társadalmi mobilitást figyelembe véve, körültekintően szervezzük meg, mely magába foglalja az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének bemutatását, a közös fejlesztési feladatok megvitatását.

### **Kapcsolattartásunk formái:**

A folyamatos kapcsolattartás és kommunikáció az, ami az együttműködés alapját képezi, segít legyőzni a korlátokat és hidakat épít az óvoda és a családi otthon között.

### **Anyás beszoktatás**

Lehetőséget adunk arra, hogy a szülő a gyermekével együtt, fokozatosan ismerje meg az óvodai életet, tapasztalatokat szerezhessen, betekinthessen az óvoda életébe, megismerhesse a leendő óvodapedagógusokat.

Fontosnak tartjuk, hogy már ezekben a napokban elnyerjük a szülők bizalmát azzal, hogy szeretettel fogadjuk és odafigyelünk rá és gyermekére. Igyekszünk az elválást megkönnyíteni, de mindig a gyermekek igényeit figyelembe véve zajlik.

### **Fogadóórák**

Előzetes időpont-egyeztetés alapján lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülő alaposabban tájékozódhasson gyermeke egyéni fejlődéséről, a csoportban elfoglalt helyéről, önállóságának fokáról, illetve a felmerülő problémák közös megoldásáról.

### **Kerekasztal beszélgetések**

A szülők között felmerülő kérdések, igények figyelembevételével a nevelőtestület bevonásával, illetve külső szakemberek meghívásával.

### **Munkadélutánok**

Gyermek – szülő – pedagógus közös tevékenysége egy meghatározott cél elősegítése érdekében. (pl.: bábok készítése, Luca napi vásárra ajándékkészítés, gyermeknapi ajándék stb.)

### **Játékos, mozgásos délutánok szervezése**

A gyerekeknek örömet és élményt nyújtó közös tevékenysége a szülővel együtt.

### **Családlátogatások**

Problémás esetekben végzünk, mivel tapasztalataink azt bizonyítják, hogy nem veszik szívesen egyes családok, ha otthonukban keressük fel őket.

A családlátogatásokat indokolt esetben a csoport óvodapedagógusai végzik esetenként az óvoda vezetőjével, vagy a gyermekjóléti szolgálat képviselőjének segítségével.

#### **További kapcsolattartási formák:**

- szülői értekezletek
- napi kapcsolattartás,
- közös rendezvények, ünnepek,
- közös kirándulások.

A szülőket az aktuális eseményekről az öltözőkben elhelyezett hirdetőtáblán tájékoztatjuk. Az intézményben Szülői Szervezet működik, a szülők által megválasztott elnökkel és tagokkal. Munkájukra, segítségükre a továbbiakban is számíthatunk. Közös együttműködésünket az egymás munkájának segítése jellemzi a gyermekek érdekében.

#### **4.5.2. Az óvoda és az iskola**

A gyermekek életének következő fontos állomása az iskola. Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet elősegítése érdekében nélkülözhetetlen az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolása, együttműködése. Ennek fontos feltétele a kölcsönös nyitottság, érdeklődés, egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismerése, megértése.

Kölcsönös bizalom és egymás munkájának ismerete és megbecsülése biztosítja az átmenet folyamatosságát a gyermekek számára.

Lehetőséget adunk az iskolában tanító pedagógusoknak az óvoda napi- és heti rendjének az egészséges életmód, a közösségi élet szokásainak, az óvodai hagyományoknak, nevelési módszereinek, eljárásainak megismerésére.

Az iskolába lépő gyermekek fejlődéséről az egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről tájékoztatást adunk a leendő első osztályos tanítónőnek.

Az óvodapedagógusok figyelemmel kísérik a gyerekek iskolai beilleszkedését.

A kapcsolat formái:

- kölcsönös látogatások (óralátogatás az óvodapedagógus részéről, illetve csoportlátogatás a tanítónő részéről)
- tapasztalatcserék nevelési értekezletek
- tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási

nehézségeiről

- a leendő első tanítónő látogatása a nagycsoportosokban, részvétele az óvodai szülőértekezleten
- nagycsoportosok látogatása az iskolában (részvétel egy tanórán)
- az intézményvezetők megbeszélései

#### **4.5.3. Az óvoda és a fenntartó**

- jelentések elkészítése az önkormányzat igényeinek megfelelően
- folyamatos kapcsolattartás az önkormányzat szociális, illetve pénzügyi előadójával
- beszámolók készítése az önkormányzat igénye szerint (pedagógiai munkáról, gazdasági munkáról)
- folyamatos kapcsolattartás a község jegyzőjével (jogszabályok, törvények bevezetése), polgármesterével
- alkalmanként a vezető részvétele a képviselőtestületi üléseken
- községi ünnepélyeken, rendezvényeken (igény szerint) az óvodások szereplése

#### **4.5.4. Az óvoda és az egészségügyi ellátó rendszer**

- probléma esetén tanácsadás, ellátás
- szükség szerinti orvosi szűrővizsgálatok elvégzése
- esetenként a felmerülő probléma megbeszélése
- a védőnői tisztasági vizsgálatok végzése,
- szülőértekezleten előadás tartása a szülők számára
- a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek egészségügyi ellátását biztosító szolgáltatóval való kapcsolattartás

#### **4.5.5. Az óvoda és a Pedagógiai-szakmai Szolgáltató**

- szakmai segítség igénylése
- szakértő, szaktanácsadó igénylése
- továbbképzések igénybe vétele

#### **4.5.6. Az óvoda és a Pedagógiai-szakszolgálati intézmény**

- probléma esetén a gyermekek vizsgálatának, szakértői véleménynek a kérése

- iskolaérettségi vizsgálatok
- szakemberekkel történő egyeztetés a gyermek fejlesztése érdekében

#### **4.5.7. Az óvoda és a Gyermekjóléti Szolgálat**

- egymás munkájának figyelemmel kísérése, folyamatos segítése
- problémás esetekben közös megbeszélés a probléma megszüntetésének érdekében
- a gyermekvédelmi felelős (óvodapedagógusok) és a szolgálat szoros kapcsolattartása
- esetenként közös családlátogatások lebonyolítása

#### **4.5.8. Az óvoda és más óvodák**

- egymás kölcsönös tájékoztatása
- tapasztalatcsere
- szervezett programok látogatása
- kölcsönös hospitálások
- óvodánk szervezésében évente (gyermeknap alkalmából) Karancs-völgyi óvodástalálkozó kerül megrendezésre
- lehetőség szerint szakmai kapcsolat létrehozása egy külföldi magyar óvodával

#### **4.5.9. Az óvoda és a civil szervezetek, művelődési ház**

- közös előadások, programok rendezése
- óvodások látogatása a könyvtárban
- Luca napi sokadalom közös rendezése

#### **4.5.10. Az óvoda és a nemzetiségi (roma) önkormányzat**

- kölcsönös tájékoztatás, tájékozódás
- óvodai programok támogatása.

## 5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

Az óvodai nevelés legfőbb feladata, hogy minden gyermeket hozzásegítsünk személyiségének kiteljesítéséhez, képességeinek kibontakoztatásához. Örömmel, bánatokkal, sikerélményekkel, kudarcokkal egyaránt bíró folyamat ez, mely minden egyes gyerek életében más módon és más ütemben történik.

Az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaiból következik, hogy személyisége a tevékenységek komplex rendszerén keresztül fejlődik. Ebben az életkorban játszani, tanulni, a világot megismerni, felfedezni belső szükséglet és örömforrás. A gyermek élete minden percében tanul és szinte minden percét játékként éli meg. Minden tevékenységben jelen vannak a játék, tanulás és munka elemek, csak más – más módon és arányban.

A fejlesztés szempontjából az a fontos, hogy minden tevékenység szabadon választható legyen és elvégzése örömet, sikerélményt és újabb tapasztalatokat jelentsen a gyermekek számára.

### 5.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, amely szabadon választott, minden külső kényszertől mentes.

- A játék örömforrás. A játék öröme gyakran a kellemes élmény újraéléséből, ismétléséből fakad. Örömet okoz maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés, a különböző funkciók gyakorlása, a ritmikus beszéd, a vágymegjelenítés, a konfliktushelyzet feloldása.
- Élményforrás és egyben lehetőséget biztosít az élmények feldolgozására. Az élményeknek meghatározó szerepe van a játékban. A játék tartalma valamilyen formában mindig visszavezethető a közvetlenül átélt eseményekre, a környezetből érkező benyomásokra.
- A játék spontán, a gyermek szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenysége. A gyermeket a számára legérdekesebb benyomások gondolatban tovább foglalkoztatják, majd cselekvésre készítik. Elgondolásait szabadon, önállóan, belső szükségleteinek megfelelően akarja megoldani.

A gyermekjáték közben ismerkedik a világgal, megismeri természeti- társadalmi környezetét, tapasztalatokat szerez, alkot, s e közben kíváncsisága vezérli.

A játéktevékenység segíti a gyermek én tudat fejlődését és szocializációját, mozgását és kommunikációs képességeit, érzékszerveinek fejlődését és értelmi képességeinek alakulását. Fejlesztő hatását fokozzák a játékot kísérő pozitív érzelmek. A játék, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermek fejlesztése érdekében.

A tevékenység célja:

A gyermek szabad, alkotó képzeletének fejlesztése. A különböző tapasztalatok szerzésével, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek szabad kifejtése, melyet mindennap visszatérő módon, hosszantartóan gyakorolhat a mozgásos, érzelmi, szocializációs, kommunikációs, értelmi képességeket fejlesztő játékok által.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek folyamatos biztosítása:
  - elegendő idő és hely,
  - nyugodt légkör,
  - a tevékenységhez szükséges eszközök, anyagok,
  - ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése.
- Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek biztosítása.
- A természeti-, társadalmi környezetben szerzett benyomások feldolgozásának biztosítása.
- A környezet játéktevékenységre gyakorolt hatásának felhasználásával a valóságról alkotott ismeretek gazdagítására.
- Az óvadás korban jelen lévő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása.
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése

A tevékenység tartalma, a játék feltételrendszerének biztosítása:

A nyugodt, biztonságérzetet keltő légkör megteremtésével az óvodapedagógus biztosítja, hogy a gyermek szabadon dönthessen a játék témájának, eszközének, társának, időtartamának megválasztásában. Az alkotó légkört fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés ötlet.

Csak annyi szabályt vezessen be az óvodapedagógus, amennyi feltétlenül szükséges, amennyi segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, az elképzelések valóra váltását.

Az óvodapedagógus tegye lehetővé az ötletek szabad áramlását, az egymás meghallgatását,

a másakra történő odafigyelést, kreatív együttműködést.

A különböző típusú játékhöz szükséges helyet a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy ha erre még nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki.

A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható elkülönített „kuckóknak”.

Kapjon kiemelt szerepet a mesesarok, amely a mindennapi mesélés, a közös beszélgetés, zenélés színhelye.

A természeti-, társadalmi környezet megismerését célzó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek a „természet” sarokban kapjanak helyet. A rajzolásnak, festésnek, különböző tárgyalakító, tárgykészítő tevékenységeknek a gyerekek által könnyen hozzáférhető helye legyen. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök játékidőben mindig álljanak a gyermekek rendelkezésére.

Az építőjáték állandó helyének biztosításával lehetőséget adunk a gyermekek alkotó vágyának, fantáziájának kibontakoztatására.

Az udvaron tartózkodás idején lényegesen megnövekszik a gyermekek játéktere, megfelelő helyet biztosítva a nagymozgásos tevékenységek számára.

A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók. A pedagógus segítse (időjárási viszonyoktól, évszakváltástól függően) az udvari játéktevékenységek kibontakoztatását.

Az óvoda területén kívül is adódhat hely játékokra, pl.: kirándulások alkalmával, ezért fontos az óvodapedagógus helyismerete, s ennek tudatos felhasználása a gyermeki tevékenységek megtervezése során.

A játékidő a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A játéktevékenység az óvoda nyitáskor kezdődik. A gyermekek ettől kezdődően szabadon választott játékkal játszhatnak. A délelőtt elkezdődő játéktémát a délután folyamán, és akár több napon keresztül is játszhatják. A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába a kötött időpontú, konkrét szervezést igénylő foglalkozások (kirándulások, színházlátogatás, testnevelés foglalkozás), valamint az ebéd és pihenés kivételével.

A kreativitást kibontakoztató játékeszközök gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. A játékszerek megválasztásában jelenjen meg az óvodapedagógus igényessége. A játékeszközök izlésesek, praktikusak, jó minőségűek legyenek. Igazodjanak a gyermek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Gondolkodásra, problémamegoldásra, a képzelőerő fejlesztésére serkentsen.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség, elsősorban a gyakorló játékhöz,



amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a szimbolikus játékokhoz szükséges kellékek, amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás).

A nagyobb gyermekek eszközválasztékának bővítését elsősorban a szimbolikus játékokhoz kapcsolódó kellékek, félkész játékok, különböző ruhadarabok, értelmi-, logikai-, motorikus képességfejlesztő játékok jelentsék.

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy a jelenkor játékeszközeit harmonikusan kiegészítsék az elfeledettnek vélt népi játékeszközökkel, amelyek természetes anyagból készülnek.

A természetben föllelhető tárgyak, mint például a letörött faág, lehullott falevél, kavics, különböző termések játékeszközként történő felhasználása adjon lehetőséget a gyermek, alkotó képzeletének fejlesztésére.

A gyermeki játéktevékenység eszköztára egészüljön ki a dramatizálás, bábozás eszközeivel, melynek állandó jelenléte kapjon megfelelő hangsúlyt a szabad játékban.

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalataikat a gyermek játékában minél többször átélhesse.

Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetőséget biztosítson a gyermekek számára a játéktevékenység során felhasznált anyagok, eszközök különböző tulajdonságainak felfedezésére, a tárgyak „működésének” megismerésére.

### **Játékfajták az óvodában**

**Gyakorló játék:** funkcióöröm, mozgásos, esetenként hanggal történő vegyes ismétlés.

A **szimbolikus játék (szerepjáték)**, amely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta, a valós élet mozzanatait tükrözi. Kiemelt személyiségfejlesztő hatása van a gyermekek viselkedéskultúrájának, alkalmazkodóképességének, aktivitásának, segítőkészségének fejlesztésében. Az óvodapedagógus feladata, hogy segítse a szabad témaválasztást, az önkéntességet, az önállóság érvényesülését, a szerepek kiválasztásában, a játékeszközök kiválasztásában, a játék helyzetek kialakításában.

**Konstruáló játék**, amely folyamán a gyerekek különböző játékszerekből, építőelemekből, alkatrészekből építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre.

Kiemelt személyiségfejlesztő hatása az egyéni ötletek örömeinek kibontakoztatása, az eszközök kombinált alkalmazásának fejlődése, szín-, forma-, térlátás fejlődése. Az óvodapedagógus feladata, hogy megismertesse a gyerekekkel a különféle építőelemek használatát, az anyagok kezelését. Tegye lehetővé, hogy minél gyakrabban éljék át a „valamit alkotás” örömét, legyenek képesek együtt örülni az elkészült alkotásoknak.

**Szabályjáték**, amely pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik, s ezek határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését(lehet mozgásos vagy értelem fejlesztő).

Kiemelt személyiségfejlesztő hatása a szabályok pontos betartására való törekvés, az ennek megfelelő magatartáskultúra alakulása, egymás segítségének kölcsönössége. Az óvodapedagógus feladata, a szabálybetartás elemeinek megismertetése, a szabályjáték tudatos tervezése a gyermekek kívánságainak, fejlettségeinek ismeretében. Segítse a gyermekeket a játék kiválasztásában, a szabályok betartásában, a nyerni és veszíteni tudásban (kudarctűrő képesség fejlesztése).

### **A játék személyiségfejlesztő hatása**

A játéktevékenységben a gyermek teljes személyisége fejlődik. Pontosabbá válik az érzékszervek működése; fejlődik az észlelés, a megfigyelőképesség, az önkéntes és szándékos figyelem, az emlékezet, a felidézés, a képzelet működése, a gondolkodás.

Fejlődik a gyermek szellemi aktivitása, beszédképessége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége.

Újabb mozgásokat tanul és gyakorol. Alakul térérzékelése, nagymozgása és szenzomotoros kézügyessége.

Formálódik erkölcsi ítéletalkotása, a szokások felismerése, elfogadása, alakul magatartása. Az átélt örömök, sikerélmények, kudarcok erős érzelmeket váltanak ki. A gyermek tanulja érzelmeinek kezelését. A játék feszültségoldó hatása kiegyensúlyozottabbá teszi a gyermekeket.

Felerősödik a szocializálódás folyamata, hiszen a közös játék, az élmény együttes megtapasztalása alakítja a társakhoz való viszonyát. Fejlődik a gyermek kommunikációs kapcsolatteremtő, kapcsolattartó készsége.

### **A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:**

- A játékokban örömeiket lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játszanak.

- Kialakul az együttjátszás igénye és képesek egymáshoz alkalmazkodni.
- Gyűjtőmunkák, séták, kirándulások során megismerkednek a természet kincseivel, azokkal manipulálnak, alkotóan tevékenykednek.
- Megismerkednek a játékok, építőelemek tulajdonságaival.
- Játékukban meghatározóan van jelen a szimbolikus játék, melynek során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Az ismert meséket szívesen dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékukban alkalmazzák.
- Egyéni ötleteik alapján egyre bonyolultabb építményeket hoznak létre, tevékenységük során az eredményességre törekszenek.
- Elfogadják és igyekeznek betartani a szabályokat.

## 5.2. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, erkölcsi tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését, az óvodapedagógus példaadását figyelembe véve.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása az óvodás korban.
- A játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenységgel a személyiség sokoldalú fejlesztése.
- Közös tevékenységek, munka során a társas kapcsolatok, a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák alakítása.
- Fontos feladat, hogy lehetősége legyen a gyermeknek, hogy önkéntes, önállóan, képessége szerint vegyen részt az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységben, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységben (naposi munka).
- Biztosítva legyen a munkatevékenységhez szükséges, a gyermek számára megfelelő munkaeszköz.
- A gyermekek állandó helyen találhassák meg és használhassák a szükséges

eszközöket.

- A munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és önállóan végezhesék azt.

Feltételek biztosítása:

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben a felnőttek segítségével, később teljesen önállóan tevékenykednek. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez.

Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

Az óvodás gyermekek a kerti munkában segédkeznek a termések, falevelek elszállításában, veteményezésben, a növények locsolásában, közreműködnek a termések begyűjtésében.

A gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a napos munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti. A naposság vállalásában az önkéntesség dominál. A jelkép nem csak a megbízást és feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A napos munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyermek játékból. A naposi munkát kisebb gyermek is vállalhatja. Tervezzük meg az egyéni megbízatások lehetőségeit (pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözésben, ajándékkészítés, a jeles napok rendezvényeinek előkészítése stb.).

Őszi munkatevékenységek:

- Termések, falevelek összegyűjtése, szállítása (kosár, vödör).
- Csoportszoba dekorálása az évszakoknak megfelelően.
- Az udvar folyamatos takarítása, tisztántartása.
- Zöldségfélék, virágok, gyümölcsök magjainak gyűjtése
- Cserepes virágok gondozása
- Vitaminsaláták, gyümölcssaláták készítése.

Téli munkatevékenységek:

- Természetsarok gondozása.
- Madáretetők elhelyezése, madáreleség készítése, a madarak folyamatos etetése.
- Ajándékkészítés a szülőknek és kisebbeknek az összegyűjtött természetes anyagokból.
- Az utak tisztítása (az udvar környékén, udvarán) annak balesetmentesítése (sózás)

nélkül).

Tavaszi munkatevékenységek:

- A kert takarítása, őszi hulladékok felszedése, talaj-előkészítés.
- Veteményezés.
- A szobanövények folyamatos gondozása
- A csoportszoba és mellékhelyiségek rendjének, esztétikumának folyamatos megőrzése.
- Tavaszra jellemző képek gyűjtése, a tavasznak megfelelő dekoráció készítése.
- Tavaszi őrjárat – játszóhely tisztaságának megőrzése, a szemét megfelelő helyre való gyűjtése.

Nyári munkatevékenységek:

- Locsolás, gyomlálás, a gaz elszállítása.
- Érett termések leszedése – fogyasztása.
- Az udvari élet egészséges, esztétikus, kellemes körülményeinek biztosításában való részvétel (berendezés, szemétygyűjtés).
- A növények gondozása.
- Zöldségek, virágok folyamatos ápolása, felhasználása.
- Barkácsolás nádból, kóróból, kalászosokból.

**A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére**

- A rájuk bízott feladatot, munkát önállóan, szívesen végzik.
- Figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére.
- A környezetükben lévő növényeket, madarakat óvják, gondozzák.
- A munkajellegű tevékenységek gyakorisága által bizonyos cselekvések szokásokká válnak.
- Megfelelő igényszint alakul ki környezetével kapcsolatban.
- A szemét és hulladékkezelés szokásukká válik.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről, célszerű sorrendjéről.
- A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik

önbizalmuk, felelősségérzetük.

- Hozzászoknak saját tevékenységük ellenőrzéséhez, egymás megoldását kölcsönös megértéssel és segítőkészséggel értékelik.
- A tevékenység gyakorisága, annak hatása megerősíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegyeit.
- Kialakul a munka iránti tisztelet, megbecsülés fontossága, hasznossága – a dolgozó ember iránti tisztelet.

### **5.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás**

Az óvodás gyermek személyisége a játékon keresztül fejlődik leginkább. A játék és a tanulás óvodáskorban nem választható el egymástól. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben újabb és újabb felfedezéseket tesz.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Ebben az életkorban az utánzásos tanulási forma a meghatározó. A tervszerű, tudatos fejlesztés érdekében azonban szükség van az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított fejlesztő játékokra, tanulásra is.

A tanulás célja: a gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelem beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, azoknak a jártasságoknak, készségeknek, képességeknek a kialakítása, melyek elősegítik a gyermek érzelmi és akarati tulajdonságainak, értelmi képességeinek, viselkedéskultúrájának fejlődését.

A tevékenység szervezésének célja:

- a gyermek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése, feldolgozása, a megismerési képességek fejlesztése,
- a környezet önálló megfigyeltetésére, felfedezésére való nevelés,
- valóság-hű észlelésre, figyelemösszpontosításra való képesség fejlesztése, problémamegoldó és kreatív gondolkodásra nevelés,
- a környezet ismeretközvetítő hatásának erősítése.

A tevékenység tartalma:

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül. A tanulás alapja az óvodapedagógus és a gyermek kölcsönösen egymásra ható közös tevékenysége. Mivel a játékot tekintjük a

legfőbb ismeretszerzési tevékenységnek, elsősorban a játszás élményéhez kell hozzájuttatni a gyermekeket is. Ez biztosítja az intellektuális-, értelmi-, szociális képességek fejlődését.

A játék és a tevékenységben megvalósuló tanulás folyamán fejlődnek azok a magatartásformák, amelyeknek kialakítása ebben az életkorban meghatározó.

Ebben az életkorban előnyt élvez az utánzásos tanulási forma. Ezért nagyon fontos a modellnyújtás a pedagógus részéről, az együttes tevékenység.

Mindehhez olyan légkört szükséges kialakítani, amelyben a gyermek szorongás nélkül, érdeklődéssel tevékenykedhet. Eközben kialakul a bizalmas, kölcsönös megértésen és segítségen alapuló felnőtt-gyermek kapcsolat. A gyermek tudatos, tervszerű fejlesztését a játékba integrált tevékenységek és az egyénenként differenciált személyiségfejlesztéssel biztosítjuk.

A tevékenységekben megvalósuló tanulási módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, aktuális fejlettsége, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. A játékosság, a felfedezés, a ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzés minél gyakrabban jelenjenek meg a tevékenységekben.

Fontosnak tartjuk a gyermekek otthoni élményeinek meghallgatását, a falusi környezet – mint alapvető adottság – kihasználását (állattartás, növénytermesztés, településszerkezet stb.). Építünk a folyamatos megfigyelésekre (az évszakok, az időjárás elemei, jellemzői, hatása a növény, illetve állatvilágra, az emberre és környezetére, színek, szépségek) és az alkalmi megfigyelésekre (egy-egy érdekes jelenség, tevékenység, cselekvés, ünnep kapcsán).

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést, pl. emelje ki a gyermekek konkrét jó cselekedetét, tettét.

Differenciáltan, árnyaltan értékeljen, alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét (simítás, pillantás, gesztus, mimika stb.).

A tevékenységekben megvalósuló tanulás folyamatában a nevelői céltudatosság, a tervszerűség, a pedagógiai önállóság érvényesüljön.

#### **A tevékenységben megvalósuló tanulás lehetséges formái az óvodában:**

- Az utánzásos minta – és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás,

szokások alakítása

- A spontán játékos tapasztalatszerzés
- A játékos, cselekvéses tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozás, irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati probléma megoldás

#### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:**

- A gyermekek eljutnak pontos, valóság-hű észleléshez, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek.
- Képesek lesznek figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó kreatív gondolkodásra. Megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel, melynek révén kialakulóban van a cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is.
- Feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- Alakul kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, önfegyelmük.
- Készen állnak az iskolai élet és tanító elfogadására, a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaikkal.

## **5.4. Műveltségi területek**

### **5.4.1. A külső világ tevékeny megismerése**

Az ember maga is a természet része, ezért nem mindegy, hogy milyen szerepet vállal, vagy tölt be önmaga és a természet viszonyában. Lehet alkotó, megőrző és megújító, de lehet közömbös, vagy csak a maga hasznát kereső, a természetet kizsákmányoló is.

Az, hogy milyenné válik a személyiségfejlődés folyamatában nagyjából az őt körülvevő társadalmi környezet és a család határozza meg.

Számunkra nagy jelentőséggel bír a gyermekek természetképének befolyásolása és fejlesztése, mivel a gyermekek fejlődésük során tapasztalatokat, ismereteket szereznek a körülöttük lévő világról, természeti-, emberi-, tárgyi környezetükről.

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától működik. A rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való



nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények, élővilág jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy az állandó cselekvőkészség, mint gyermeki jellemzők kedveznek a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

A következő generációk jövője, léte attól függ, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz.

Célunk:

- A gyermekek természeti-, szűkebb társadalmi környezetükhöz való pozitív érzelmi viszonyulásának megalapozása.
- A közösséghez való tartozás élményének elősegítése, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretetére, védelmére nevelés.
- Az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése.
- Az ember által alkotott környezet tisztelete, megbecsülése.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a minél több irányú tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- A környezettudatos viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok megalapozása.
- A természeti környezet védelmének megalapozása

**Az óvodapedagógus feladatai:**

- A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismeretek nyújtása.
- A meglévő ismeretek mélyítése, rendezése.
- A gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira építve olyan élményszerzés biztosítása, amely lehetővé teszi a közeli és távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok, jelenségek megláttatását, az azokban való tevékeny részvételt.
- A környezet, illet természetvédelem fontosságának tudatosítása, a természetszemlélet formálása.
- Olyan természettel kapcsolatos jeles napok beépítése az óvodai életbe, amely szebbé, gazdagabbá tesz a gyermekek életét. ( Víz napja, Föld napja, Madarak és fák napja).
- A szülőföld szeretetére és tiszteletére nevelés.
- Elég idő, hely, eszköz, alkalom biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.

A társadalmi- és természeti környezet megismerését, az évszakok gazdag lehetőségei kínálják. A természeti- és társadalmi környezet megismerését célzó témák feldolgozása minden esetben tevékenységekhez kapcsolódik, és magában foglalja a különböző fejlesztési feladatokat is.

- A tevékenységek megszervezésekor a pedagógus feladata, hogy éljen azokkal a lehetőségekkel, amelyet lakóhelyünk természeti- és társadalmi környezete gazdagon kínál, illetve hasznosítsa a gyermekek személyiségének gazdagítása érdekében a közelünkben lévő város kínált lehetőségeket.
- A módszereket és eljárásokat igazítsa a gyermekek életkorához, fejlettségéhez, az adott helyzethez, hogy felkeltse, ébren tartsa, fokozza a gyermekek érdeklődését.
- Olyan tapasztalati élményeket biztosítson számukra, amely a belső feldolgozás következményeként megjelenik játékukban, ismereteik pontosításában, ezek képbeli és verbális kifejezőmódjában.
- Teremtsen lehetőséget a felfedezésekre, kísérletezésekre, az „AHA” élményre.

A környezet megismerésére nevelés alapvető célját akkor éri el, ha a gyermek a tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja. A tárgyról, jelenségről szerzett benyomásokat a gyermek tovább éli, átrendezi.

Az óvodai környezet alakítása folyamatos tevékenységet jelent az óvodapedagógus számára és tartalmazza a gyermek munkajellegű tevékenységét is.

Sokféle alkalom kínálkozik a környezetalakításra:

- a csoportszobai élősarokban történő tevékenykedés (növények ápolása, gyűjtött „kincsek” nézegetése, válogatása, rendszerezése.)
- a csoportszoba rendjének helyreállítása, átrendezése
- az ünnepek előtti díszítések
- az udvaron a kertben, a veteményesben végzett gyermeki munka

A környezetvédelem a környezetalakítással, a munkatevékenységgel szorosan összefüggő feladatokat tartalmazza. A környezet ismeretén, szeretetén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul. A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez, védelméhez.

Az óvodapedagógus fontos nevelési feladata annak beláttatása, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondozzák, gondoskodjanak életfeltételeinek biztosításáról.

A környezeti elemek (levegő, víz, föld) védelmére készítés, környezetszennyezés elutasítása.

Annak tudatosítása, hogy a tárgyi környezet védelméért a gyerekek is sokat tehetnek abban az esetben, ha a feladat rendszerét a pedagóguspáros gondosan megtervezi, szervezi és a feladat végrehajtásához az eszközrendszert biztosítja.

Környezeti nevelésünkben a helyi sajátosságokra építünk, a helyi környezeti tényezőket bevonva a gyermek személyes tapasztalására alapozunk.

Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a gyermek számára fontos legyen a mindennapok eseménye, realitása, mert ez által ismeri meg a szülőföldet, az itt élő embereket, a tájat, a helyi hagyományokat, szokásokat, tárgyi értékeket, azok szeretetét, védelmét.

Tervezésünkben az évszakok szerinti felosztásra építünk, melyben megjelennek az évszakok változásai, a mindennapok realitásai, ünnepek, aktuális események.

A hosszabb, rövidebb séták, kirándulások, megfigyelések, természetbeli játékok után lehetőséget adunk az élmények feldolgozására, nyugodt beszélgetésekre, játékokra, mesélésre a környezet titkairól, amelyek által a már megszerzett ismerteket gyakorolják.

### **A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére**

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- Tudják saját nevüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Felismerik a napszakokat, a hét napjait.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségeiben.
- Ismerik és a gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismernek közlekedési eszközöket.
- Ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben lévő intézményeket.
- Megtanulják értékelni a természet szépségét, annak növény- és állatvilágát. Óvják, védik, gondozzák azokat.
- Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismerik az élő néphagyományokat, a falusi élet szokásait.
- Kialakul igényük a környezetük szépítésére, óvására.
- Kialakul a takarékoság (energia, víz, eszköz) a hulladékkezelés fogalma, a természetes anyagok használatának értéke.
- Megtanulják koruknak megfelelően értékelni és védeni az egyes környezeti elemeket (talaj, víz, levegő, település).

- Fejlődik a gondolataik szóban és tevékenységgel történő kifejezésének képessége.
- A közös tevékenységek során kapcsolatot teremtenek társaikkal, növekszik türelmük, erősödik akaratuk, önfegyelmük.
- Felébred bennük a felfedezés, a tudás öröme.

#### **5.4.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok**

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok, mert amikor a környezet megismeréséről beszélünk a tárgyak, jelenségek tulajdonságai nem korlátozódnak csak színük, halmazállapotuk milyenségére, hanem formai és mennyiségi jellemzői is vannak.

A környezet változásainak megfigyelése el sem képzelhető matematikai alapismeretek nélkül. A természeti- és társadalmi változások megismerésére, befolyásolására és megváltoztatására irányuló emberi tevékenység alapját képezi. A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

A matematikai tapasztalatok, mint az anyanyelv áthatják a gyermek egész életét.

Így minden tevékenységben adottak a lehetőségek ezen tapasztalatok szerzésére:

- játékban, élethelyzetekben (gondozási műveletek végzése közben),
- munkavégzés közben, a kultúraátadás folyamán.

#### **A matematikai nevelés célja:**

- Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek megszerzése.
- Mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyok felismertetése.
- A gyermekek ítélőképességének alakítása.
- A gyermekek tér-, sík-, és mennyiségsszemléletének fejlesztése.
- Értelmi képességeik fejlesztése: érzékelés, megfigyelés, gondolkodás, emlékezet.
- A matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, matematikai szemlélet megalapozása.
- Az iskolába lépéshez szükséges matematikai jellegű tapasztalatok megszerztetése, az ehhez kapcsolódó szokások elsajátíttatása.

#### **Az óvodapedagógus feladatai:**

- A gyermekek aktivitásának, érdeklődésének, irányultságának megfigyelése a fejlesztő munka tudatos tervezése érdekében.

- A személyiségfejlődés optimális feltételeinek biztosítása.
- A problémahelyzetek megteremtése, a problémamegoldás egyéni kivitelezésének biztosítása.
- A gyermek (pillanatnyi) kognitív képességeinek folyamatos figyelemmel kísérése, mert az egyéni fejlődésről kapott információ segíti az óvodapedagógust a fejlesztési feladatok differenciált alakításában.
- A matematikai nevelés során fontos az érthető, pontos (nem elvont szaknyelven történő) megfogalmazás.

#### **A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére**

- A gyermekek a környezetükből szerzett matematikai irányultságú ismereteiket játékaikban felhasználják és egyéb tevékenységeikben is alkalmazzák.
- Tudnak tízig számolni, tudnak összehasonlítani, becsülni, összemérni; mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Különböző elrendezéssel, bontással, különböző elemekből elő tudnak állítani többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- Megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, mögé stb.).
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme. Könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-, szemléletes- és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- A gyermekek tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- Értelmesen, összefüggően fejezik ki gondolataikat, észrevételeiket.

#### **5.4.3. Mozgás**

A mozgás a személyiségfejlődés folyamatában a gyermek természetes szükséglete.

Jelentős szerepet tölt be érése folyamán. Az általános testi képességek fejlődése mellett jelentősen hat az érzelmi és szociális képességek alakulására.

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek mozogni, tevékenykedni, mely végigkísérik őket az egész óvodáskor időszakában. A gyermek számára a mozgás és a tevékenység útján megszerzett információ az igazán érthető és feldolgozható.

A mozgásfejlesztés az egész személyiség fejlesztésére irányul és nem csak a testnevelés, néptánc foglalkozások keretén belül, hanem az egész napi tevékenység során.

### **A mozgásfejlesztés célja:**

- Lehetőséget kell biztosítani minden gyermek számára a spontán – a játékban -, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységekre az egészségfejlesztő testmozgásra az óvodai nevelés minden napján.
- A gyermekek természetes mozgáskedvének fenntartása, mozgásigényük kielégítése és a mozgás megszerettetése.
- A gyermekek szervezetének, fizikai erőnlétének, testi képességeinek sokoldalú fejlesztése játékos formában, bő gyakorlási lehetőség biztosításával.
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, személyiségük akarat tényezőinek fejlesztése szabad mozgáskedvük megőrzése mellett.

### **Az óvodapedagógus feladatai:**

- A motoros képességek fejlesztése:  
kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség),  
koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, reagálási képesség)
- A testséma fejlesztése, testrészek megismerttetése.
- A nagy- és finommozgások fejlesztése.
- Percepciófejlesztés.
- Ügyesség, alkalmazkodóképesség fejlesztése.
- A rendszeres mozgással az egészséges életvitel alakítása.
- A mozgáson keresztül az értelmi és a szociális képességek fejlesztése.
- A mozgással kapcsolatos szókincs bővítése.
- A kezesség (lateralitás, dominancia) erősítése.
- Az óvodás gyermekek mozgásos tevékenységét, mozgásos játékát, a mozgástér kialakítását a gyermekek életkorához, általános fejlettségéhez, a csoport összetételéhez, a fejlődés üteméhez igazodva tervezze meg.
- Ügyeljen a mozgásformák megfelelő nehézségi fokú összeállítására, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő gyakorlatot. Ugyanakkor arra is ügyeljen, hogy a gyermeket megfelelő mértékben terhelje.
- Fontos, hogy a gyermekek jó közérzettel, jó hangulatban vegyenek részt a mozgásos feladatokban.

- A mozgástevékenységhez szükséges feltételek biztosítása (hely, eszköz, idő).
- Az óvodapedagógus tudatosan szervezze a fejlesztési feladatokat. Tapintatosan segítse a gyermek fejlődését, de ne siettesse. (Rátanítás veszélyének elkerülése.)
- A közös mozgás örömeinek átélésével biztosítsa a társas kapcsolatok kedvező alakulását, az egészséges versenyszellem megjelenését

### **A mozgásfejlesztés lehetőségei:**

Spontán mozgásfejlesztés a szabad játékban, tevékenységekben és szervezett mozgásfejlesztés (testnevelési foglalkozás, mindennapi testnevelés).

A szabad mozgásra minden nap lehetőséget biztosítunk a csoportszobában, az udvaron és a kirándulások alkalmával egyaránt.

Szervezett testnevelés foglalkozást heti egy alkalommal szervezünk mindkét csoportban.

Heti egy alkalommal néptánc foglalkozást tartunk a középső és nagycsoportos korú gyermekeknek.

Heti rendszerességgel úszásoktatást-vízhez szoktatást is szervezünk a Salgótarjáni Városi Uszodába, illetve lehetőséget teremtünk heti egy alkalmas zumba táncfoglalkozáson való részvételre is.

- Az óvodapedagógus különböző nehézségű differenciált feladatok adásával segítse elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességének legmegfelelőbb mozgásos feladatokat.
- A testnevelési foglalkozások anyagát a járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás képezik.

Az óvodai mozgás szerves része a mindennapi testnevelés, egészségfejlesztő testmozgás.

Ezt mindkét csoportban naponta egy alkalommal szervezzük.

Ha lehetőség van rá (az időjárás függvényében) megfelelő ruházatban a szabadban tartjuk.

A mindennapi testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják.

A játékokat céltudatosan a kötelező foglalkozások anyagához és a csoport aktuális feladatához igazodva választjuk ki.

Az egészséges életmód szokásainak részeként a gyermekek igényükké, majd szokásukká válik a mindennapi mozgás.

Kedvenc mozgásos játékaik eljátszását napközben ők maguk is kezdeményezik, így az örömmel, jó hangulatban végzett tevékenység társas kapcsolataik fejlődéséhez vezet.

### **A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:**

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Alkalmazkodni tudnak a szabályokhoz.

### **5.4.4. Művészeti nevelés**

*„A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül.”*

A művészet ismerete, szeretete valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezükbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermekeket.

A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. Sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyermekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtsunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás, az aktív gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejlesztése szintén a kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat a rajzolásban stb.



kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezeli azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

Az óvodapedagógus felelősége igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekl, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel.

Az óvodapedagógus véleményét – különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele – szinte fenntartás nélkül elfogadhatja. Amit az óvó néni szépnek lát, az neki is tetszeni fog.

A művészeti tevékenységek fogalma rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben, vagy szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában.

Az ősszel lehulló falevelet színezhajjuk, festhetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ennek kell visszatükröződnie a foglalkozásokon is.

*„Foglalkozásoknak tekintjük a szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát, tehát foglalkozás alatt nem kell feltétlenül a klasszikus értelemben vett foglalkozásokra gondolni.”*

(Tevékenység központú óvodai pedagógiai program.)

#### **5.4.5. Verselés, mesélés, anyanyelvi játékok**

A tevékenység célja, a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének rögzítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével, a mindennapos mesélés mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az érthető, kifejező beszéd és a belső képalkotás készségek kialakítása.

***Az óvodapedagógus feladata:***

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása (népi, klasszikus, kortárs)

irodalmi művek, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág meséi)

- Az óvodás korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.
- Életkoruknak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A társas élmények átélésével a társas viszonyok alakítása, belső aktivitásuk növelése.
- Teremtsen biztonságot adó légkört, amelyben a gyermek bátran kezdeményezi az általa hallott irodalmi élmény átadását.
- Az óvodapedagógus előadása legyen összhangban metakommunikációs jelzéseivel a verselés, mesélés hitelessége érdekében.
- Alkalmazza a drámapedagógia eszközeit a gyermekek önálló dramatikus és bábos kezdeményezésében, belső feszültségeik, sérelmeik feldolgozásában.
- A megerősítés, a rendszeres lehetőségnyújtás által gazdagodhasson a gyermekek szókincse.
- Az óvodapedagógus az irodalmi foglalkozások alkalmával építsen a gyerekek által kialakított spontán helyzetekre, de kezdeményezzen ő maga is.
- A foglalkozásokat átgondolt anyagválogatás, előzze meg.
- Az óvodapedagógus találja meg a mindennapos mesélés állandó időpontját.
- Teremtse meg a meséléshez szükséges családi, szeretetteljes légkört. Törekedjen arra, hogy a mesemondást és a befogadást ne zavarják külső elterelő ingerek.

A tevékenység tartalma:

Az irodalmi nevelés akkor személyiségfejlesztő igazán, ha a gyermek szereti a verset, a mesét, ha örömet okoz neki, ha kéri, várja az újabb és újabb élményt.

A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, belső élményeket közvetít, fantáziából teremtett,

fantáziafoglalkoztató, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését.

A gyermekek érzékelésének, észlelésének egyik jellemzője az érzelmek dominanciája, ezért ajánlatos a megfigyelt eseményhez, jelenséghez, élőlényhez tartalmilag kapcsolódó vers, vagy versrészlet spontán elmondásával fokozni, elmélyíteni a természet-élmény hatását. Az irodalmi művek így teremtik meg a természet megbecsüléséhez, megóvásához elengedhetetlen érzelmi alapot, ezáltal hozzájárulnak a gyermekek környezeti (környezetvédelem) neveléséhez,

természetszerető, környezetbarát felnőtté válásához.

A verseknél egy nevelési helyzethez rendelhetők, vagy éppen egy hangulat továbbélésének, felidőzésnek eszközei.

A verseket, mondókákat, találós kérdéseket a gyerekek gyorsan rögzítik, mert a ritmus, a rím segít ebben. A versmondásnak nem kötöttek a módszertani szabályai, bárhol, bármikor mondható, ahol aktuális lehetőség adódik. A megfigyeléseken, tapasztalatokon alapuló néphagyományokat továbbvisszük a népmeséken, szólásokon, találós kérdéseken keresztül. Az évszakok változásait, amelyek a természetben gyönyörű csodákat varázsolnak, szebbnél szebb versek őrzik.

A fák, cserjék a népmesékben úgy élnek, úgy változnak, ahogy a gyermeki fantáziában lehetséges. A „nem szeretem állatok” közelebb kerülnek, elfogadhatóbbá válnak a gyermekek számára, ha irodalmi művekben is találkoznak velük. A mesebeli „beszélő állatok” emberi tulajdonságaikkal ragadják meg a gyermeket és egyben hangutánzásra is készítik. Ezek a hangutánzások nagy segítséget jelentenek a gyermekek helyes hangképzésének kialakításában és alkalmasak a kezdeti beszédhibák javítására is úgy, hogy a gyermek észre sem veszi.

Az irodalmi művek kiválasztásának alapelvei:

- Tiszta forrásból merítsen.
- Megfeleljen a gyermek és a csoport fejlettségi szintjének.
- Feleljen meg az óvodapedagógus egyéniségének.

Az irodalmi nevelés során a gyermekből, mint „befogadóból” maga is „előadóvá” válik, s az élmények, a „gyakorlás” hatására játékában, nyelvi kifejezőképességében, érzelmeiben, értelmi képességeiben is fejlődés tapasztalható.

**A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:**

- Várják, igénylik a mesehallgatást, a verseket.
- Szívesen ismételtetik a verseket, rímusokat, szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak egymás és önmaguk szórakoztatására is.
- Megjegyzik a többször hallott verseket, meséket.
- Kialakul mesetudatuk.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik.
- Kialakul bennük a belső képalkotás képessége.

- A mesekönyvek képeit önállóan és hosszan nézegetik, a könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Kialakul igényük a könyv tisztelete iránt, a napi élet részeként használják.
- Tisztán, érthetően az életkoruknak megfelelő fejlettségi szinten beszélnek, fejlődik beszédképességük, erősödik beszédkedvük, beszédfegyelmük kialakul.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által kedvező mértékben gyarapodik szókincsük, lehetőségük adódik a választékos beszédre.

#### **5.4.6.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc**

A tevékenység célja:

A zene iránti érdeklődés felkeltése, a befogadásra való képesség megalapozása, a gyermekek zenei ízlésének formálása a közös éneklés, közös énekes játékok örömeinek átélésével.

##### **Az óvodapedagógus feladatai:**

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- Az óvodás korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A gyermekeink örömteli, érzelem gazdag, lehetőleg tiszta éneklésének alakítása.
- A közös éneklés, a közös énekes játékok megszerettetése.
- A gyermek- néptáncok és népi játékok hagyományok megismertetése, átörökítése.

A kisgyermek első zene élményeit a családjában éli át. A család az óvodai zenei neveléssel együttműködve segítheti a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását.

Az óvodai ének-zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány.

Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertetünk a gyermekekkel.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás az óvodai mindennapok része. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy dalos játékok játszására, közös táncra, amely nem korlátozódik csupán a foglalkozások idejére.

Zenei nevelésünk során kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy környezetünk hangjainak szépségére, érdekességére is irányítsuk a gyermekek figyelmét. Ennek érdekében naponta lehetőséget biztosítunk arra, hogy a természetben felfedezhessék, megtapasztalhassák az állatok (madarak, bogarak, háziállatok), természeti jelenségek (eső, szél), tárgyak (járművek, munkagépek) hangjait.

Felhasznált zenei anyagok:

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

Az óvodás korú gyermekek nagyon élvezik az ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz- és lovagoltató játék.

A szerepkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A nagyobb gyermekeknek is biztosítson az óvodapedagógus továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszassanak ölbeli játékokat, mondogathasson mondókákat. Ők már képesek arra, hogy kissé nehezebb hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb.

Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is.

Igényes műválasztás domináljon a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kialakítására.

A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogassunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. A különböző élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg a zenei élményközvetítést. Az óvodapedagógus lehetőleg minél többször énekeljen népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában a rokon- és más népek dalai, a cigány kultúra zenéje, altatódalok és a komponált műzene.

Ezen játékokon keresztül ismerjék meg a zenei alapfogalmakat. Próbálgassanak halkabban,

hangosabban beszélni, mondókákat mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamját szó hangszerek hangszínét.

A ritmus a mozgás szépsége a népdalok éneklése hallgatása a gyermek- néptánc, népi játékok a hagyományok megismerését, továbblépését segítik.

#### **Az óvodapedagógus feladata:**

- Keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás.
- Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával.
- A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élmény kiegészítést.
- A nagyobb, fejlettebb gyermekek énekelgessenek 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek, hogy minél gyakrabban énekelgessenek önállóan.
- Játékos formában ismertesse meg a gyermekekkel a halkabb–hangosabb, magasabb–mélyebb gyorsabb-lassabb fogalom párokat.
- Kezdeményezzen kérdés–felelek játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal.
- Érzékeltesse a gyermekekkel minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmushangszereket” barkácsolják közösen a szülőkkel, óvónőkkel, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömeire.
- A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság jellemző. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatóak.
- Az 5 évesek szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.
- Az óvodapedagógusok a gyermekekkel együtt variálják az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.
- A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítsék elő.

- A hallásfejlesztő segítő fogalompárokot, pl. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, dallambujtatással, hangszínelismeréssel.
- A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek játszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy a különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani.
- A gyermek életkorának megfelelő tánclépéseket építése be az éves anyagba.

#### **A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:**

- A gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Felfedezik a hangok szépségét és zenei harmóniáját.
- Örömmel játszanak énekes játékokat.
- Mernek és tudnak egyedül is énekelni.
- A zenehallgatás műveit figyelmesen hallgatják.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érti az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokot.
- Ismernek egyszerű táncos mozgásokat (dobbantás, páros forgás, kifordulás, átbújás, sarokkoppantás stb.).
- Egyszer ütő,-és ritmushangszereket használnak saját énekük, mondókázásuk kísérésére.

#### **5.4.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**

Összetett, sokszínű nevelési terület. Szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez.

Tartalmában és feladataiban összefügg a játékkal, a környezeti neveléssel, a matematikai neveléssel is.

Az anyanyelvi neveléshez a szavak mögötti képzettartalom formálásával járul hozzá.

Célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, mert a szabad, önálló tevékenykedés gyakran együtt jár egyfajta „rendetlenséggel”.

A tevékenység célja:

- A gyermekek élmény (öröm) fantáziavilágának képi, kreatív önkifejezése.
- A gyermekek tér-, forma- színeképzetének gazdagítása, az esztétikai befogadáshoz szükséges készségeik, az egyéni ízlésüknek megfelelő értékítéleteik, a szép iránti nyitottságuk alakítása, alkotói képességeik megalapozása.
- A gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatása, a tehetségek bátorítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Környezetük iránti érzékenységük kialakítása.
- Az óvodáskorban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének folyamatos fejlesztése.
- A tevékenységek szervezeti formájának biztosítása.
- A különböző anyagok, egyszerű munkafogások, technikai alapelemek megismertetése a gyermekkel.
- A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás fejlesztése a minél több egyéni és közös élmények, tevékenykedések által.

A tevékenység feltételeinek biztosítása:

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásánál a praktikusságot, a célszerűséget és az esztétikusságot fontos szem előtt tartani. Az alkotó-alakító tevékenységhez megfelelő helyet kell biztosítani, ahol védett az alkotó gyermekek köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tároló helyekre van szükség. A munkaasztalokat úgy alakítsuk ki, hogy az biztosítsa a kényelmes, nyugodt munkát (maximum 6 gyermek egyszerre tevékenykedhessen és közel legyenek a tároló helyek). Az alkotó légkör megteremtése, maga a hangulat nagyon fontos, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódhatnak a munkába és esetleges sikertelen lépéseiket lelki feszültség átélése nélkül folyamatosan javíthatják.

Az eszközök biztonságos kezelését egyénenként tanítsa meg az óvodapedagógus a



gyermeknek. A vizuális tevékenységekhez, a műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket és teremtsen meg lehetőségét a mindennapi szabad játék keretében is.

A gyermekek ruházatát az erre a célra használt védő ruházattal óvjuk.

Az alkotó tevékenység tartalma:

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő gyerekeknek teszi lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók. Az óvodapedagógus tervezzék meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkossanak a gyermekek képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, homokba, sóba karcolással, nyomattal stb. az óvónő segítse a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

- A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerkedjenek meg az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi gyurmázás.

- A gyermekek ismerkedjenek meg a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.

- A gyermekek ismerkedjenek az építés során különböző tárgyak formáival, alakzataival. Teremtsenek olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak.

- A gyermekek az elkészült alkotásokról nyilvánítsák ki véleményüket. Legyenek büszkék munkájukra, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére (öltözőben, folyosón elhelyezett gyermekmunkák).

- Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a viselkedések saját elképzelés alapján történő megjelenítése.

- A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost irónokat, fapálcákat,

különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. Készítsenek spárgából, fonalból, textilből, termésekből képeket, teremtsük meg ennek lehetőségét is.

- A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához. Az építés során próbálkozzanak a tér variálásával, az építés részletezésével. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat.

- Az óvodapedagógus a gyermek alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítse tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikkel kapcsolódó témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb, legmutatósabb technika kapcsolatával.

- A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására. A képalakító alkotás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót.

- Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket pl. batik, kollázsok, viaszkarcc, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témában jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek emberábrázolásai is. A gyermekek alkalmazzanak a képi alakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

- Az óvoda nagycsoportosai körében alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömét.

- Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében.

- Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának.

Vonjuk be a szülőket is az óvoda szépítésébe.

Szervezeti formák:

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervez. A pedagógus által előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre.

### **A tevékenység várható eredménye az óvodáskor végére:**

- Az egyes technikák gyakorlásához szükséges eszközöket készség szinten kezelik.
- Mondanivalójukat, élményeiket, elképzeléseiket egyéni módon jelenítik meg alkotásaikban.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat, önállóan tudnak választani közülük és a természet kincseit is felhasználva képesek elképzeléseiket kreatívan megvalósítani.
- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak, örülnek az elkészült alkotásoknak.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Témaválasztásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Meglátják környezetükben a szépet az esztétikust.

## **6. Ünnepek, hagyományok**

Az ünnepek nevelési céljaink megvalósításának szempontjából alapvetően fontosak, mert a gyermekek számára a legszélesebb skálájú tevékenységi formákra nyújt lehetőséget.

Az ünnepek kiemelik résztvevőit a hétköznapból, ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésre, a sokszintű tevékenységi lehetőség mellett esztétikai élményt nyújt, érzelmi átélésre ad lehetőséget, valamint a közösségi kapcsolatok formálására, a gyermekek önállóságának, aktivitásának, együttműködésének fejlesztésére.

Az óvodai ünnepek jó lehetőséget nyújtanak a szülőkkel való kapcsolattartásra.

Az ünnep arra is alkalmas, hogy az óvoda a településünk tágabb társadalmi közössége számára is megmutathassa munkáját, elért eredményeit, sajátos arculatát.

Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek. Az óvodapedagógusok feladata a hagyományok, népszokások ápolása, értékeink megőrzése, továbbadása.

A nevelőtestület kiemelt feladata annak megteremtése, hogy az ünnepek az óvoda mindennapjaiból belső tartalmukban és a külsőségekben is kiemelkedjenek.

Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezessen be, lehetőséget biztosítva a megfelelő érzelmi átélésre, a sokszínű tevékenységekre, a vidám hangulatú felszabadult együttlétre.

## **6.1 Jeles napjaink, ünnepeink**

### **Szüret (szeptember-október)**

A gyermekek ismerjenek meg néhány őszi gyümölcsöt (alma, dió, szőlő) és kapcsolódjanak be szüretelésébe. Ismerjenek meg néhány éneket, verset az őszi gyümölcsökről.

### **Márton nap – november 11.**

A gyermekek ismerkedjenek meg a Márton napi hagyományokkal, népszokásokkal (lámpások készítése, felvonulás).

### **Advent – Miklós nap, Luca nap – Karácsony**

Ismerkedjenek meg az Advent jelképével, a koszorúval. Hajtassanak Luca napján búzát, vegyenek részt a Luca napi sokadalomban, a regölésben, a községi parkban. Készítsenek egyszerű függő díszeket, ajándékokat. Ismerjenek néhány mondókát, verset és dalt, a Mikulást és a Karácsonyt várva. A Mikulást a saját csoportjukban várják a gyermekek, de karácsonykor az egész óvoda együtt ünnepel. Az óvodapedagógusok betlehemes bábjátékot adnak elő.

### **Farsang**

Készítsenek a gyermekek farsangi álarcokat, szemüvegeket, sapkákat ..., amiket különböző technikákkal díszíthetnek. Hallgassanak tréfás meséket, verseket, tanuljanak rövid, egyszerű dalokat, mondókákat. Tanuljanak farsangi dalokat, tréfás mondókákat. Segítsenek a csoportszoba díszítésében.

Táncoljanak és vegyenek részt ügyességi versenyjátékokban. Az udvaron kiszabáb égetéssel, énekléssel, zajcsapással üzzük el a telet.

### **Húsvét**

A gyermekek tanuljanak locsolóverset, az óvónőjük segítségével fessenek tojást. Vegyenek részt a locsolkodásban és az ünnephez kapcsolódó játékokban. A nagyobbak együtt díszítsék a csoportszobát a felnőttekkel.

Gyűjtsenek tavaszi ágakat, tegyenek nagyobb sétát a környéken. Tanuljanak mondókákat, verseket a locsolkodáshoz. Az óvoda udvarán gyűjtsék össze a nyuszi által eldugott meglepetéseket és közös játékkal köszöntsék az ünnepet.

### **Május elseje**

A természet virágba borulását, a tavasz érkezését ünnepeljük.

A gyermekek segítsenek az óvónőknek a májusfa díszítésében, majd közösen körbejárva a fát énekeljenek tavaszi dalokat. „Május fa kitáncolása”

### **Anyák napja**

Csoportonként bensőséges, meghitt hangulatban köszöntse minden gyermek az édesanyját, nagymamáját. Tanuljanak az alkalomhoz illő dalokat, verseket, mondókákat. Készítsenek kedves meglepetést, ajándékot hozzátartozóik számára. Vegyenek részt a csoportszoba, öltöző díszítésében, süteménykészítésben.

Kis műsorral és kis ajándékkal történő kedveskedés után kínálják meg „vendégeiket” közösen készített süteménnyel.

### **Gyermeknap**

Május utolsó péntekén a két csoport közös játékos délelőtti rendezvényen vesz részt. A játékok során a gyermekek meglepetéseket kapnak (pl. ugráló vár az ovi udvarán) és közösen elfogyasztják az erre a napra készített különlegességeket.

### **Tanévzáró**

Június első hetének péntekjén, egy délutánján a szülőkkel és a gyermekekkel közösen szervezett rendezvény.

A gyermekek a nevelési év során tanult dalokból, mondókákból, versekből, mesékből összeállított műsorral kedveskednek hozzátartozóiknak. Ekkor köszönünk el iskolába készülő nagycsoportosainktól is, akik ez alkalommal búcsúznak az óvodától.

### **Születésnapok – névnapok**

Az ünnepelt gyermekek csoportonkénti felköszöntése dalokkal, versekkel, a felnőttek és gyermekek által készített ajándékok átadásával.

### **Nemzeti ünnep (március 15.)**

Megemlékezés szintjén, többnyire külsőségekben az ünnepi hangulat megéreztetésében jelenik meg.

A közös séta a kopjafához, kis zászlók lengetése, az ünnepi dekoráció révén legyenek a gyermekeknek kellemes benyomásaik, tudatosuljon bennük, hogy magyarok vagyunk, Magyarországon élünk.

#### **Az összetartozás napja (június 4.)**

A magyarság összetartozásának napja. Mesék, játékok segítségével, egyéni élmények (Szlovákiában élő rokonokról) elmondásával.

### **6.2. Alkalmhoz kapcsolódó kiemelkedő napok**

- Községi ünnepeken igény szerint a gyermekek részvétele szereplése.
- Idősek napján a nagycsoportosok kis műsorral kedveskednek a szép korúaknak.
- A víz világnapja – március 22. Különböző vizes játékok szervezése az óvodában.
- A föld világnapja – április 22. A gyermekek a szülőkkel közösen ültetnek az óvoda kiskertjében, szemetet gyűjtenek az óvoda környékén.
- Madarak, fák napja – május 10. Kirándulást szervezünk a gyermekek részére.

## **7. Az ellenőrzés-értékelés rendszere**

A hatékony és tudatos fejlesztő tevékenységek feltétele a folyamatos és rendszeres időközönként történő értékelés. Ez elképzelhetetlen ellenőrzés nélkül. A két fogalom egymástól elválaszthatatlan, komplex tevékenységet jelent, magába foglalja az óvodapedagógus önellenőrző és önértékelő tevékenységét, valamint az egyes gyerekek fejlődésének, a közösség alakulásának megfigyelését, magának a pedagógiai programnak, vagy egy részterületének ellenőrzését, értékelését.

Az óvodapedagógusnak nap, mint nap végig kell gondolnia, hogy az adott napon, a közösen összeállított napi tervből, az általa meghatározott fejlesztési feladatokból, az önmagával szemben felállított elvárásokból melyek valósultak meg és melyek maradtak el. A folyamatos önellenőrzés és önértékelés mellett szükség van arra, hogy meghatározott időnként (pl. egy témakör feldolgozása után) végiggondoljuk, mit is értünk el valójában egy-egy gyerek, illetve a közösség fejlődésében. Ezeket a tényeket írásban kell rögzíteni, hiszen csak ennek alapján lehet a következő tervidőszak reális fejlesztési tervét elkészíteni. Az értékelés másik területe az, amikor a gyermekek, illetve a csoport erőfeszítéseit, fejlődni és tenni akarását értékeljük, ezzel elősegítjük a reális énkép alakulását és a csoporttudat erősödését.

Az értékelésnek sokféle módja ismert. Van, amikor elég egy szemvillanás, egy mosoly, simogatás, vagy egy haragos tekintet. Van, amikor négy szemközt, van, amikor a csoport előtti beszélgetések, magyarázatok, véleménynyilvánítások a leghatékonyabbak.

Minden esetben meg kell találni az adott helyzethez és gyerekhez leghatékonyabb eljárást. Az egyes gyerekek erőfeszítéseinek értékelése mellett, a közösség fejlődésével egyre fontosabbá válik a közösségi magatartás és együttműködés értékelése is. Ennek két fő szabálya van, hogy mindenkit önmagával (önnön fejlődésével) hasonlítunk össze, valamint minden helyzetben a pozitívumokat emeljük ki. Ezzel segíthetjük az empátia és tolerancia képességének fejlődését, bizalmat és biztonságérzetet közvetítünk, mely elengedhetetlen feltétele a folyamatos fejlődésnek. Ugyanakkor pozitív mintát, követendő modellt nyújtunk a gyermekek egymást és másokat értékelő tevékenységéhez.

## **7.1 Az óvoda dokumentumai:**

- Karancskeszi Százszorszép Óvoda Helyi Pedagógiai Programja
- Az éves munkaterv (Tervezési időkerete: 1 év)
- SZMSZ
- Házirend

## **7.2. Kötelezően használt nyomtatványok:**

### **A csoportnapló**

A gyermekcsoportok nevelési és tevékenységi terve:

Az adott nevelési év szeptember 1-től augusztus 31-éig kíséri a gyermekcsoportot.

Tartalmazza:

a gyermekek nevét és jelét

- a fiúk-lányok számát
- a gyermekek életkor szerinti számát
- az SNI és bölcsődéből érkezett gyermekek számát
- a tanköteles gyermekek nevét
- a napirendet
- a hetirendet
- a nevelési éven belüli időszakonként a nevelési, szervezési feladatokat, értékelést, a tervezett programokat és időpontját
- az éves anyagot (műveltségi területenként)
- a hivatalos látogatásokat (cél, időpont, látogató neve, beosztása)
- a gyermekekkel, a csoportközösséggel kapcsolatos bejegyzéseket
- értékelés

### **A személyiségfejlődési napló**

A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének rögzítése.

Az óvodába lépéstől az iskolába lépésig kíséri a gyermeket.

Tartalmazza a gyermeki személyiségre vonatkozóan:

- a gyermekek adatait
- anamnéziséét
- a fejlesztési feladatait, terveit

### **Felvételi és mulasztási napló**

Az adott nevelési év szeptember 1-től augusztus 31-ig kíséri a gyermekcsoportot.

Tartalmazza:

- a gyermekek születési adatait, a szülők munkahelyét, telefonszámát
- a gyermekre vonatkozó különleges bánásmódra szóló megjegyzést
- a hosszabb hiányzások okait a megjegyzés rovatban
- az SNI gyermekeknél a határozat számát

### **Felvételi előjegyzési napló**

A beiratkozás első napjától érvényes az előjegyzésbe vett tanév végéig.

### **Törzskönyv**

Az óvoda adatait tartalmazó dokumentum.

## **7.3. A pedagógiai munka ellenőrzése és értékelése**

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- pedagógiai dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- a helyi pedagógiai program megvalósulásának nyomon követése és ellenőrzése

Az óvodapedagógusok ellenőrzése és értékelése a gyakorlati munka megfigyelése, a dokumentumok vezetésének ellenőrzése során történik.



Az ellenőrzés a tanév folyamán előre ütemezetten történik, melyet az óvoda éves pedagógiai munkaterve tartalmaz.

## **7.4. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése**

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései az egyénre szabott nevelési - fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek.

A gyermekcsoportok nevelési, tevékenységi programjának tervezése, a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodnak, az adott feladatok egymásra épülnek.

A vezető a nevelési évre szóló látogatási terv alapján a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőriz és értékeli a Helyi Pedagógiai Program figyelembevételével.

A nevelési év során félévenként az óvodapedagógusok írásbeli értékelést végeznek a gyermekek közösségi életének és egyéni fejlődésének alakulásáról.

Az egyéni képességfejlesztésnek minden esetben érvényesülnie kell ahhoz, hogy a gyermek önmagához képest optimálisan fejlődhessen. Ez csak a gyermeki személyiség pontos ismeretében valósítható meg, melyet a gyermek folyamatos megfigyelése, szükség esetén egy-egy kiemelt fejlődési területének mérése biztosít.

A gyermekek aktuális állapotának, fejlődésének folyamatos megfigyelésén alapuló egyéni fejlődési dokumentum (Személyiségfejlődési napló), valamint a csoportközösség fejlődésével kapcsolatos bejegyzéseket is tartalmazó dokumentum (Csoportnapló) ellenőrzése folyamatosan történik.

## **7.5 A gyermekek fejlődésének nyomon követése**

Programunk fő elemét alkotja a gyermek fejlődése, illetve a fejlődés jellemzőinek ismerete az óvodáskor végére.

Fontos tudnunk, hogy az óvodai nevelés folyamatában, egy-egy időszakban a gyermek személyiségét milyen fejlettségi szint jellemzi, fejlődése milyen ívű, s még milyen fejlődési utat kell megtennie, hogy óvodáskor végére elérje az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Ennek az ismeretében tervezhetjük meg az egyéni fejlesztés pedagógiailag optimális, hatékony stratégiáját.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

**A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:**

- a gyermek anamnéziséét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

**A pedagógiai értékelést a következő írásos dokumentumok tartalmazzák:**

- a gyermek személyiségfejlődése —————> fejlődési napló
- a nevelési folyamat eredményessége —————> csoportnapló

A fejlődési napló szempontjai a teljes személyiségre, minden képesség körre, a fontosabb részképességekre irányulnak. Segít abban, hogy az óvodapedagógus megállapíthassa a gyermek erősségeit, gyengébb pontjait és regisztrálhassa a fejlődést. A fejlődési napló vezetése folyamatosan történik a gyermek óvodába lépésétől a beiskolázásig.

Az óvoda megkezdése előtt anamnézist készítünk, s ez alapján tájékozódunk a gyermek egészségi állapotáról, szokásairól, a család nevelési elveiről.

A Százszorszép Óvodába járó gyermekek fejlődésének nyomon követésére az Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése című szakmai kiadvány szerint életkorra bontva (3-4,4-5,5-7 évesek) történik.

**A gyermek fejlődésének értékelése:**

- nevelési évente három alkalommal (november, február, május) történik.

A szülőt az óvodapedagógus tájékoztatja nevelési évenként kétféle alkalommal (félévkor, évvégén) gyermeke fejlődéséről, s javaslatot tesz a további fejlődéséhez szükséges fejlesztés feladataira.

## 8. Érvényességi rendelkezések

A Helyi pedagógiai program érvényességi ideje: 2022. szeptember 3.-tól visszavonásig.

### **A Helyi pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:**

- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha a szülői érdekegyeztető szerv (Szülők Szervezete) módosítást javasol

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- a nevelőtestület előterjesztése szóban, véleményezés, döntés a módosítás elfogadásáról

## 9. Legitimációs záradék

**Az óvoda neve, címe, OM azonosítója:**

Karancskeszi Százszorszép Óvoda

3183 Karancskeszi, Orgona út 29.

OM azonosítója: 202942

### Legitimációs eljárás

Elfogadta:..... Óvoda  
nevelőtestülete a ..../2022 (09.03.)számú  
határozatával.

Vélemény nyilvánítók:

.....  
a nevelőtestület nevében névaláírás

.....  
Szülői szervezet, óvodaszék nevében  
névaláírás

Egyetértést nyilvánító:

Egyetértést nyilvánító:

.....  
A fenntartó, működtető nevében  
névaláírás

.....  
A fenntartó, működtető nevében  
névaláírás

## 10. Törvények, felhasznált szakirodalom

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és módosításai

A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

229/2012. (VIII.28.) Kormány rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

326/2013. (VIII.30.) Kormány rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról

Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Dr. Buchena Nándorné. – Faust Dezsőné – Zadvarecz Teréz: Néphagyományőrzés az óvodában – Bp., 1991.

Dr. Tótszóllósiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában – FER-CO Kft. Bp. 1994.

Forrai Katalin: Ének az óvodában – EDITINO MUSICA Bp. 1974.

Hétköznapi Varázslatok – Óvodai nevelés Freinet elemekkel- OKI Bp. 1997.

Kovács György – Bakos Éva: Játék az óvodában – Debrecen 1995.

Magyarországi Montessai óvoda program – OKI, Budapest, 1997.

Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés – Az óvodai program előkészítő szakasza – OKKER Kiadó, Bp. 1997.

- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés – de hogyan? – NAT-TAN sorozat Bp. OKI 1996.
- Négyszínvilág – A vésztői Napköztiotthonos Óvoda Helyi Nevelési Programja – Ped. Int. Vésztő, 1998.
- Néphagyományörző óvodai program – OKI, Gödöllő, 1997.
- Tátrai Zsuzsanna- Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások 1997.
- Óvodavezetők kézikönyve III. kötet, Okker Oktatási Iroda, 1995.
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában – Alex-typó Budapest, 1992.
- Strauszné Simonyi Erzsébet: Az iskolai gyermekvédelem helye a gyermekvédelem rendszerében – Föv. Ped. Int. 1998.
- Szemán Józsefné dr.: A primer prevenció lehetőségei az óvodai gyermekvédelemben – Hajdúböszörmény, 1992.
- Szemán Józsefné dr.: Az óvoda gyermekvédelmi munkáját meghatározó tényezők – Hajdúböszörmény, 1994.
- Tevékenységek központú óvodai nevelési program – OKI, Budapest, 1997.
- Villányi Györgyné: Játék a matematika? – Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak – Tárogató Kiadó Bp., 1995.
- Zöldövi: Ötletgyűjtemény kisgyermek környezet- és természetvédelmi neveléséhez. Szolnok, Tisza Klub, 1997.
- Békefi Dezső: Gyermekkori diabétesz- Tanácsok szülőknek és gyermekeknek
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma egészségügyi szakmai irányelve a gyermek diabéteszes ellátásáról. Magyar Közlöny 2021. április 30. 596.o